

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Π.Μ.Σ.: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Διπλωματική εργασία

Τίτλος

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Διδασκαλία της ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ Γλώσσας σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού

Φοιτήτρια : Κεφαλούκα Ευθυμία

Α.Μ. : 831

Καθηγητής: Μπίκος Κωνσταντίνος

Φλώρινα, Οκτώβριος 2019

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν μία πρωτόγνωρη για μένα διαδικασία κατά τη διάρκεια της οποίας κάθε μορφής βοήθεια που μου δόθηκε ήταν αναγκαία για την επιτυχή έκβασή της. Θα ήθελα να απευθύνω θερμές ευχαριστίες στον κ. Μπίκο Κωνσταντίνο, για την εξειδικευμένη επιστημονική καθοδήγηση και την άμεση και ουσιαστική βοήθεια που μου παρείχε κατά τη διάρκεια της συγγραφής. Τέλος, δε μπορώ να μην αναφερθώ στην οικογένεια μου, και κυρίως στο σύζυγο μου Γιώργο ο οποίος με την αμέριστη υποστήριξη που μου παρείχε, κατέστησε εφικτή η εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

Copyright © , 2019.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Κεφαλούκα Ευθυμία

A.E.M.: 831

Ηλεκτρονική διεύθυνση: zorzet25@yahoo.gr

Ακαδημαϊκό Έτος: 2017-2018

Κατεύθυνση: Διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: **Αξιοποίηση ψηφιακού υλικού,
Διδασκαλία της ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ Γλώσσας σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού**

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία

Ο/Η δηλών/ούσα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	8
ABSTRACT.....	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12

1. Θεωρητικό Πλαίσιο

1.1 Σκοπός.....	13
1.2 Μέθοδος.....	13

2. Γλωσσική Διδασκαλία & Ψηφιακός Γραμματισμός:.....15

2.1 Ψηφιακός Γραμματισμός:ορισμός.....	15
2.2 Η αφομοίωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση	18
2.2.1 Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής.....	19
2.2.2 Τα εκπαιδευτικά λογισμικά	19
2.2.3 Το διαδίκτυο.....	20
2.2.4 Ο διαδραστικός πίνακας.....	20
2.3 Οι Νέες Τεχνολογίες στην Α/θμια Εκπαίδευση.....	21
2.4 Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη γλωσσική διδασκαλία.....	22
2.5 Παιδαγωγικά οφέλη από την αφομοίωση των Τ.Π.Ε.	25
2.6 Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και την εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία.....	28

3. Η χρήση των ΤΠΕ στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.....	32
3.1 Θέματα Διδακτικής Γλώσσας.....	32
3.2 Κριτήρια επιλογής εκπαιδευτικών λογισμικών για το γραμματισμό.....	32
3.3 Διαθεματικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Πρώτη Γραφή και Ανάγνωση.....	33
3.5 e-Learning και Νεοελληνική Γλώσσα.....	34
3.5 Συστήματα καθοδηγούμενης διδασκαλίας και θεματικές εγκυκλοπαίδειες για τη διδασκαλία της γλώσσας στο δημοτικό	36
3.5.1 Εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέσω Διαδικτύου.....	36
3.5.2 Σχάρα παρουσίασης και ανάλυσης λογισμικών για εκπαιδευτικούς.....	37
4. Ψηφιακό Υλικό για το Δημοτικό.....	39
4.1. Γλώσσα Στόχος της ενότητας	39
4.1.1 Παιδαγωγική προσέγγιση.....	39
4.2 Γλώσσα Α΄ - Β΄ Δημοτικού.....	40
4.3 Γλώσσα Γ΄ - Δ΄ Δημοτικού.....	46
4.4 Γλώσσα Ε΄ - ΣΤ΄ Δημοτικού.....	49
4.5 Εργαλείο αξιολόγησης μαθητή (Monitor)	53
4.6 Εργαλείο διαχείρισης ασκήσεων (Editor).....	54
4.7. Ενδεικτικό εκπαιδευτικό σενάριο με λογισμικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.....	54

5. Βιβλιογραφική έρευνα ως προς την αξιοποίηση του ψηφιακού υλικού στη διδασκαλία της Γλώσσας

5.1 Τεχνολογία και Πρώτη γραφή και ανάγνωση.....64

5.2 Οφέλη στη γλωσσική διδασκαλία της Νέας ελληνικής.....65

5.3 Στάσεις εκπαιδευτικών Α/θμιας εκπαίδευσης.....66

5.4 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....68

Συμπεράσματα69

Βιβλιογραφία.....71

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ένας από τους σημαντικότερους στόχους των αναλυτικών προγραμμάτων των περισσότερων χωρών παγκοσμίως, είναι η αποτελεσματική διδασκαλία του μαθήματος της μητρικής γλώσσας στο δημοτικό, καθώς αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο, άρρηκτα συνδεδεμένο με την καθημερινή ζωή των μαθητών (Σαμαρά, 2009). Η διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση κατέχει σημαντική θέση τόσο στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) που θεσπίστηκε το 2003, όσο και στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ). Τα τελευταία χρόνια υπήρξε έντονη η ανάγκη για υλοποίηση και χρήση προηγμένων υπολογιστικών περιβάλλοντων που υποστηρίζουν σημαντικά τη διδασκαλία και επειδή οι νέες τεχνολογίες έχουν επηρεάσει το περιεχόμενο του γραμματισμού, έχει γίνει συστηματική προσπάθεια για αξιοποίησή τους στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας (Παππάς, 2001).

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να αποτυπώσει ένα αρχικό πλαίσιο παιδαγωγικής αξιοποίησης του ψηφιακού γραμματισμού, προκειμένου να συμβάλει στην ενίσχυση της προσέγγισης και την ανάδειξη της διδασκαλίας της γλώσσας μέσα στην σχολική τάξη, στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ως τα βασικά σημεία της προστιθέμενης αξίας των νέων τεχνολογικών μέσων.

Η παρούσα εργασία διακρίνεται σε πέντε μέρη:

Στο πρώτο μέρος επιχειρείται η αποτύπωση του Ενωσιολογικού Θεωρητικού Πλαισίου, ο σκοπός της εργασίας και η μέθοδος που ακολουθείται.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται λόγος για τον ψηφιακό γραμματισμό, δίνεται ο ορισμός του και αναδεικνύονται οι βασικές παιδαγωγικές τους εφαρμογές στη γλωσσική διδασκαλία, καταγράφονται τα οφέλη τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, με τελική αναφορά στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση του ψηφιακού υλικού.

Στο τρίτο μέρος, περιγράφεται η χρήση του ψηφιακού υλικού στη διδασκαλία της Νεοελληνικής γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, αναφέρονται τα κριτήρια επιλογής εκπαιδευτικών λογισμικών για το γραμματισμό στην πρώτη Γραφή και Ανάγνωση και το Διαθεματικό Πρόγραμμα Σπουδών, τονίζοντας εκπαιδευτικές

δραστηριότητες και λογισμικά που συμβάλλουν στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζονται αναλυτικά είδη ψηφιακού υλικού, ψηφιακές εφαρμογές και διδακτικά σενάρια που απευθύνονται σε μαθητές αλλά και εκπαιδευτικούς για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού.

Τέλος στο πέμπτο μέρος παρουσιάζονται και αναλύονται έρευνες σχετικά με τη χρήση του ψηφιακού γραμματισμού στη διδασκαλία της γλώσσας σε σχολεία της Ελλάδας, τις στάσεις των εκπαιδευτικών για αυτό αλλά και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Ψηφιακός Γραμματισμός, Νεοελληνική Γλώσσα, διδασκαλία, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

ABSTRACT

One of the most important objectives of the analytical programs of most countries worldwide is the effective teaching of the mother tongue course in elementary school, as it is a complex phenomenon, inextricably linked to the Daily life of pupils (Samaras, 2009). The teaching of the modern Greek language in primary education holds an important position in both the interdisciplinary framework of curricula (DEPPS) established in 2003, as well as in the Analytical Curriculum (APP). In recent years there has been a strong need for the implementation and use of advanced computational environments that support important teaching and because new technologies have influenced the content of literacy, it has become systematic Effort for their utilization in the course of Modern Greek language (Pappas, 2001).

The purpose of this work is to capture an initial framework of pedagogical exploitation of digital literacy, in order to contribute to the enhancement of the approach and the promotion of language teaching in the classroom, in the first Training, as the key points of the added value of new technological instruments.

This work is divided into five parts:

The first part attempts to imprint the conceptual theoretical framework, the purpose of the work and the method followed.

In the second part there is talk about digital literacy, the definition is given and their basic pedagogical applications are highlighted in the language teaching, their benefits are recorded in the educational process, with final reference to the training of teachers in the use and utilization of digital material

The third part describes the use of digital material in the teaching of the modern Greek language in primary education, refers to the selection criteria of educational software for literacy in first writing and reading and the cross-curricular Curriculum, highlighting educational activities and software that contribute to the teaching of the modern Greek language in primary education.

The fourth part presents analytical types of digital material, digital applications and didactic scenarios aimed at students and teachers for the teaching of the modern Greek language in all classes of elementary school.

The fifth part presents and analyses research on the use of digital literacy in language teaching in schools in Greece, teacher attitudes for this and proposals for future research.

WORDS KEYS: Digital literacy, Modern Greek language, teaching, primary education.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ένταξη και χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία επέφερε αλλαγές αφενός στη μορφή, στον τρόπο παραγωγής, πρόσβασης και διαχείρισης των κειμένων συγκριτικά με ορισμένα συμβατικά μέσα όπως το βιβλίο (Sutherland, 1997) και αφετέρου στις πρακτικές γραμματισμού που αφορούν στον τρόπο χρήσης, επεξεργασίας και παραγωγής της γλώσσας, γραπτής και οπτικής (Jones, 2007).

Οι συγκεκριμένες αλλαγές έχουν συντελέσει στη μεταβολή των αντιλήψεων σχετικά με τη διαδικασία της ανάγνωσης και της γραφής καθώς και με το τελικό προϊόν, το μέσο και τα απαραίτητα εργαλεία (Markel, 1998). Συνεπώς, η πρόκληση που αντιμετωπίζει το εκπαιδευτικό σύστημα στις σημερινές συνθήκες είναι η απόκτηση ψηφιακού γραμματισμού από το σύνολο των μαθητών, γεγονός που προϋποθέτει την κατοχή ικανοτήτων αποτελεσματικού χειρισμού της πολλαπλότητας των μέσων, την ανάπτυξη νέων αξιολογικών κριτηρίων και στρατηγικών κατανόησης της διαφορετικότητας του κειμένου, καθώς και τη δυνατότητα αποκωδικοποίησης του τρόπου της ενοποιημένης λειτουργίας των διαφορετικών μορφών αναπαράστασης της πληροφορίας (Sorapure et al 1998· Williams, 2001a).

Τα τελευταία χρόνια λοιπόν, έχει αναδυθεί μια άποψη που υποστηρίζει ότι η υπολογιστική υποστήριξη της διδακτικής και της μαθησιακής διαδικασίας δεν μπορεί να πραγματωθεί ουσιαστικά εάν δεν πάρει υπόψη της τον τρόπο με τον οποίο οικοδομούν τις γνώσεις τους οι μαθητές. Αυτό μπορεί να πραγματωθεί μέσω των ψηφιακών εκπαιδευτικών λογισμικών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, προσφέροντας ένα πλούσιο περιβάλλον αλληλεπίδρασης και χειρισμού αντικειμένων και εννοιών.

1. Θεωρητικό πλαίσιο

1.1. Σκοπός

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να προσφερθεί στους εκπαιδευτικούς μια πολύπλευρη έρευνα και ανάλυση της χρήσης του ψηφιακού γραμματισμού ώστε να γίνει γνωστή η αξία του στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας, και συγκεκριμένα στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, προκειμένου να τον αξιοποιήσουν παιδαγωγικά, τόσο στη διδασκαλία με τη χρήση αυτού, όσο και στην ανάπτυξη και προσαρμογή του περιεχομένου της Νεοελληνικής Γλώσσας. Το προσδοκώμενο περιεχόμενο θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στο επίπεδο των μαθητών και να δίνει έμφαση στην ενεργό συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι επιμέρους στόχοι αφορούν:

- Στη γνωριμία των εκπαιδευτικών με τα βασικά χαρακτηριστικά του ψηφιακού γραμματισμού.
- Στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων και λειτουργιών του στη διδασκαλία της γλώσσας.
- Στη δυνατότητα δημιουργίας περιεχομένου με τα εργαλεία του πίνακα.
- Στην περιγραφή τρόπων ενεργού συμμετοχής και αλληλεπίδρασης των μαθητών με το περιεχόμενο του μαθήματος της Νέας ελληνικής γλώσσας.

Η συνεχής εξέλιξη της τεχνολογίας σε όλους τους τομείς είναι και η αιτία για την διευρυμένης έκτασης ελληνόγλωσσης κυρίως, βιβλιογραφίας επί του θέματος. Αυτή εντοπίζεται ως επιστημονικό υλικό σε επιστημονικά σεμινάρια, επιστημονικές έρευνες καθώς και ακαδημαϊκών προγραμμάτων κυρίως υπό την μορφή εκπόνησης σχετικών εργασιών.

1.2. Μέθοδος

Η μέθοδος συγγραφής της παρούσας εργασίας βασίστηκε στη συγκέντρωση πληροφοριών σχετικών με τον ψηφιακό γραμματισμό και τη συμβολή του στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Α/θμια Εκπαίδευση μέσω κάθε διαθέσιμης πηγής.

➤ **Θεσμικό πλαίσιο.** Η μελέτη του θεσμικού πλαισίου ενός θέματος αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η ρεαλιστική και ουσιαστική προσέγγιση αυτού. Συγκεκριμένα, μελετώντας το θεσμικό πλαίσιο της συμβολής του ψηφιακού γραμματισμού, έγινε κατανοητή η θεωρητική βάση αυτής, οι ρόλοι και αρμοδιότητες όλων των εμπλεκομένων σε αυτή την εκπαιδευτική δράση, εντοπίστηκαν τυχόν αδυναμίες αλλά και τα περιθώρια βελτίωσης αυτής στο μέλλον.

➤ **Σχετική βιβλιογραφία.** Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας βοηθά κυρίως στην άντληση κυρίως επιστημονικών δεδομένων σχετικά με τη συμβολή του ψηφιακού γραμματισμού στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας, κυρίως στις τάξεις του Δημοτικού, τα οποία θα οδηγήσουν στην καλύτερη κατανόηση αυτής της εκπαιδευτικής δράσης.

➤ **Διαδικτυακές πηγές** σε σχέση με την αξιοποίηση του ψηφιακού υλικού και ειδικότερα στη διδασκαλία της γλώσσας. Ο τεράστιος όγκος πληροφοριών που υπάρχει στο διαδίκτυο βοηθά στην πληρέστερη προσέγγιση ενός θέματος. Ιδιαίτερα δε για τις ΤΠΕ (Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Ενημέρωσης), μέσω του διαδικτύου εντοπίζει κανείς επιστημονικά στοιχεία γι' αυτές.

➤ **Επαγγελματική εμπειρία** της συγγραφούσας. Ως καθηγήτρια πληροφορικής, είναι ουσιαστικής σημασίας η απορρόφηση κάθε εμπειρικής γνώσης και επαγγελματικής δεξιότητας.

2. Γλωσσική Διδασκαλία & Ψηφιακός Γραμματισμός

Οι Τ.Π.Ε. (ICTS) έχουν εισχωρήσει σε όλες τις πτυχές της σύγχρονης ζωής. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ψηφιακός γραμματισμός έχει εξελιχθεί σε κάτι πολύ περισσότερο από το να χειρίζεται κανείς Η/Υ. Όπως ακριβώς ο παραδοσιακός γραμματισμός και η αριθμητική, έτσι και ο ψηφιακός γραμματισμός αντίστοιχα περιλαμβάνει ένα σετ από δεξιότητες, οι οποίες περιλαμβάνουν την χρήση και την αναπαραγωγή των ψηφιακών μέσων, την επεξεργασία πληροφοριών και την ανάκτηση της πληροφορίας, την συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα για δημιουργία και διάχυση γνώσης και ένα μεγάλο εύρος από επαγγελματικές δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ο ψηφιακός γραμματισμός βελτιώνει την απασχόληση επειδή είναι μια «δεξιότητα πύλη (gate skill)», η οποία ζητείται από πολλούς εργοδότες, όταν αξιολογούν μια αίτηση εργασίας. Επίσης λειτουργεί σαν καταλύτης, γιατί ενεργοποιεί την απόκτηση άλλων σημαντικών δεξιοτήτων ζωής (Unesco 2011).

2.1 Ψηφιακός Γραμματισμός: ορισμός

Η ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας δημιουργεί νέα δεδομένα και νέες ανάγκες στις κοινωνίες που επιδιώκουν να συμβαδίσουν με την πρόοδο της τεχνολογίας. Ο πολίτης της σύγχρονης κοινωνίας, ως τεχνολογικά εγγράμματος, πρέπει να έχει την ικανότητα να εντοπίζει, να οργανώνει, να αξιολογεί και να παράγει πληροφορίες μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας. Ο ψηφιακός λόγος έχει τόσο μεγάλη κοινωνική και πολιτισμική απήχηση, ώστε κατέστη αναγκαία η εκπαίδευση των πολιτών στη χρήση των νέων αυτών τεχνολογιών και του ψηφιακού λόγου αυτό είναι το νόημα των νέων γραμματισμών (ψηφιακός, πληροφορικός, πληροφοριακός κλπ), οι οποίοι εμφανίστηκαν σε τόσο μεγάλο αριθμό.

Με βάση όλα τα παραπάνω, κατά τον 20^ο αιώνα, ο όρος του γραμματισμού, εξελίχθηκε από απλή ικανότητα ανάγνωσης, γραφής και αρίθμησης σε ικανότητα εκτέλεσης βασικών λειτουργιών της καθημερινότητας, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών δεξιοτήτων σε ψηφιακό περιβάλλον και ακόμη περισσότερο στην ορθολογική και επωφελή χρήση τους. Για αυτό η έννοια του γραμματισμού είναι πρόσφορη για χρήση στις νέες τεχνολογίες.

Για να κατανοηθεί σε βάθος η έννοια του όρου «ψηφιακός γραμματισμός», κρίνεται αναγκαίο να αναφερθούν προσπάθειες ορισμού της έννοιας από διάφορους ερευνητές. Από τους πρώτους που επιδίωξαν να ορίσουν τον ψηφιακό γραμματισμό ήταν ο Gilster (1997), σύμφωνα με τον οποίο ο ψηφιακός γραμματισμός είναι «...η ικανότητα κατανόησης και χρήσης πολλαπλών μορφών πληροφορίας από ένα ευρύ σύνολο πηγών και οι οποίες παρουσιάζονται μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή.». Σύμφωνα με τον Gilster ο ψηφιακός γραμματισμός είναι κάτι περισσότερο από το να ξέρει κάποιος να διαβάζει την πληροφορία. Περιλαμβάνει:

1. δεξιότητες αναζήτησης της πληροφορίας
2. την κατανόηση όσων διαβάζει και
3. την ικανότητα του να μπορεί κάποιος να χρησιμοποιήσει την πληροφορία στην ζωή του.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι δίνει πάρα πολύ σημασία στην κριτική σκέψη και ότι οι τεχνικές δεξιότητες από μόνες τους δεν αρκούν. Αργότερα, ο Bawden (2008a) όρισε τον ψηφιακό γραμματισμό ως «ένα σύνολο στάσεων, αντιλήψεων και δεξιοτήτων που βοηθούν στο να χειριστούμε και να μεταδώσουμε την πληροφορία και την γνώση αποτελεσματικά χρησιμοποιώντας ποικίλα μέσα και μορφές.» Στην συνέχεια, ο Martin (2009) διέκρινε πως ο ψηφιακός γραμματισμός αποτελείται από τρία επίπεδα.

- τεχνικές δεξιότητες
- αξιοποίησης των ψηφιακών μέσων
- μετασχηματισμός των εμπειριών και των σκέψεων σε ψηφιακές δράσεις. Πιο συγκεκριμένα: Στο πρώτο επίπεδο εντάσσονται οι τεχνικές δεξιότητες. Πρέπει να τονιστεί ότι το επίπεδο αυτό αποτελεί βασική προϋπόθεση για να υφίσταται ψηφιακός γραμματισμός. Οι δεξιότητες αυτές έχουν σχέση με:
 - την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο
 - την επεξεργασία κειμένου
 - την ηλεκτρονική επικοινωνία
 - την επεξεργασία πινάκων
 - την επεξεργασία και διαχείριση εικόνων
 - τα ψηφιακά παιχνίδια
 - τη διαχείριση βάσης δεδομένων

- τη διαχείριση πολυμεσικών στοιχείων κ.λπ.

Στο δεύτερο επίπεδο εντάσσονται οι ικανότητες αξιοποίησης των ψηφιακών μέσων. Τα ενήλικα άτομα, ανάλογα με τις καταστάσεις που τυγχάνει να βιώνουν σε διάφορα επίπεδα (επαγγελματικό, προσωπικό, κοινωνικό), αξιοποιούν τα ψηφιακά εργαλεία και τις ψηφιακές ικανότητες και δεξιότητες που έχουν στη διάθεσή τους, για να δώσουν λύση σε μια προβληματική κατάσταση. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή ολοκλήρωση, κατανόηση και αξιοποίηση των παραπάνω αποτελούν οι τεχνικές ψηφιακές δεξιότητες, που όπως προαναφέρθηκε περιλαμβάνονται στο πρώτο επίπεδο. Κάθε ενήλικος ανάλογα με την προσωπικότητα και με τις εμπειρίες του, έχει διαφορετικές ψηφιακές ανάγκες και οι ψηφιακές δεξιότητες που θα χρησιμοποιήσει για να καλύψει αυτές του τις ανάγκες εξαρτώνται από το επίπεδο του ψηφιακού γραμματισμού του, καθώς και από το είδος της ανάγκης.

Το τρίτο και τελευταίο επίπεδο του ψηφιακού γραμματισμού είναι το επίπεδο του ψηφιακού μετασχηματισμού. Στο επίπεδο αυτό μετασχηματίζονται οι εμπειρίες και οι σκέψεις του ατόμου σε ψηφιακές δράσεις. Ειδικότερα, το άτομο αξιοποιεί τις ψηφιακές δεξιότητες και ικανότητες που έχει στη διάθεσή του με σκοπό να καινοτομήσει, να δημιουργήσει, να αντιμετωπίσει μια κατάσταση για να αλλάξει το επαγγελματικό, προσωπικό, κοινωνικό και γνωστικό του πλαίσιο. Ο μετασχηματισμός των εμπειριών σε ψηφιακές δράσεις υλοποιείται με τον κριτικό στοχασμό. Είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι ενώ η κριτική δράση είναι απαραίτητη σε όλα τα επίπεδα του ψηφιακού γραμματισμού, ο κριτικός στοχασμός αποτελεί δομικό στοιχείο του δεύτερου και του τρίτου επιπέδου.

Ο Belshaw (2011) αναφέρει ότι πολλοί ερευνητές όπως ο Tornero και οι συνεργάτες του και οι EshetAlkalai & Amichai(2004,) έχουν διατυπώσει ποικίλους ορισμούς για τον ψηφιακό γραμματισμό. Ο Belshaw (2011) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο ψηφιακός γραμματισμός είναι μια «βολική υποκρισία», γιατί είναι μια έννοια με διφορούμενη σημασία. Το γεγονός αυτό συμβαίνει επειδή χρησιμοποιείται από άτομα με διαφορετικό μορφωτικό και επιστημονικό υπόβαθρο, καθώς και με διαφορετικές προθέσεις.

2.2 Η αφομοίωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση

Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί καινοτομία στον τρόπο που μέχρι τώρα λειτουργούσε το σχολείο. Οι ΤΠΕ, ως εργαλείο μάθησης αλλά και ως γνωστικό αντικείμενο, προωθούν τις μεθόδους της ανακαλυπτικής μάθησης, ενισχύουν την μάθηση μέσω του πειραματισμού και παράλληλα συνιστούν ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό μέσο που διευκολύνει τη διδασκαλία των υπόλοιπων γνωστικών αντικειμένων στο σχολείο (Ράπτης & Ράπτη, 2002). Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές βρίσκουν ένα επιπλέον κίνητρο για μάθηση καθώς οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα ευχάριστο και δημιουργικό εργαλείο με το οποίο μπορούν να διασχίσουν τα μονοπάτια της γνώσης. Επιπλέον, μέσα από την χρήση των ΤΠΕ ενθαρρύνεται η μαθητική πρωτοβουλία, η αυτενέργεια, η ομαδική εργασία, η κριτική σκέψη και η ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών μέσω του διαλόγου. Επομένως, πέρα από τις βασικές γνώσεις και τη δυνατότητα δημιουργικής έκφρασης, οι μαθητές αποκτούν τις κατάλληλες δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να ανταποκριθούν στις μελλοντικές προκλήσεις της μεταβαλλόμενης Κοινωνίας της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.

Στη δεκαετία του 1990, το ενδιαφέρον εστιάζεται στη χρήση των εκπαιδευτικών λογισμικών ως συμπληρωματικά εργαλεία της πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλίας μέσα στη σχολική τάξη (Πιντέλας, 1999· Μικρόπουλος, 1999· Ράπτης & Ράπτη, 1999). Η πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια εισαγωγής των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ξεκίνησε από το Υπουργείο Παιδείας και το ΙΤΥ το 1996 και ολοκληρώθηκε το 2000 στο πλαίσιο του έργου ΟΔΥΣΣΕΑΣ (Ολοκληρωμένο Δίκτυο Σχολικής και Εκπαιδευτικής Αναγέννησης σε Αχαΐα, Θράκη και Αιγαίο) ως συνέχεια προηγούμενων προσπαθειών (δίκτυα «Ακριτικός Τηλέμαχος» και «Πιλοτικό Δίκτυο Σχολείων Νομού Αχαΐας»). Υλοποιήθηκε σε 60 σχολικά εργαστήρια τα οποία εξοπλίσθηκαν με τις απαραίτητες τεχνολογικές υποδομές, αναπτύχθηκε λογισμικό και επιμορφώθηκαν οι εκπαιδευτικοί των εμπλεκόμενων σχολείων (<http://odysseia.cti.gr/odysseas/greek/grabout.html>).

2.2.1 Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής

Η δημιουργία του σύγχρονου, τεχνολογικού, εκπαιδευτικού περιβάλλοντος δεν θα μπορούσε να γίνει πραγματικότητα χωρίς την χρήση των διάφορων τεχνολογικών επιτευγμάτων και ιδίως του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής είτε ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας, είτε ως επικοινωνιακό μέσο και μέσο αναζήτησης πληροφοριών αποτελεί το εργαλείο κλειδί της διερευνητικής συνεργατικής μάθησης. Ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να αξιοποιήσει τις διάφορες λειτουργίες του υπολογιστή (αποθήκευση, οργάνωση, επεξεργασία πληροφοριών, διαδικτυακή πλοήγηση κτλ.) με την κατάλληλη καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές γίνονται το επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας αφήνοντας στο περιθώριο παλαιότερες δασκαλοκεντρικές προσεγγίσεις. Εμπλέκονται ενεργά σε δραστηριότητες έρευνας και αξιοποίησης δεδομένων με σκοπό να κατασκευάσουν τη νέα γνώση, να επεξεργαστούν τις πληροφορίες, να σκεφτούν (Hokanson & Hooper, 2000).

2.2.2 Τα εκπαιδευτικά λογισμικά

Παράλληλα με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών στο δημοτικό σχολείο, αναπτύχθηκαν και τα κατάλληλα εκπαιδευτικά λογισμικά με στόχο μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στις Νέες Τεχνολογίες. Τα λογισμικά αυτά προβλέπουν όχι μόνο στην αξιοποίησή τους σαν αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, αλλά και σαν εργαλείο καθημερινής χρήσης για τη διδασκαλία, τη μάθηση και την επικοινωνία. Σύμφωνα με την μελέτη των Niederhauser and Stoddart (2001) τα εκπαιδευτικά λογισμικά διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: Η πρώτη κατηγορία λογισμικών βασίζεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων (skills-based transmission software) δηλαδή παρέχουν τα κατάλληλα εργαλεία, την καθοδήγηση και τις πρακτικές ασκήσεις στους μαθητές με στόχο να αναπτύξουν τις δεξιότητες που έχουν προβλεφτεί για συγκεκριμένες δραστηριότητες. Η δεύτερη κατηγορία είναι τα ανοικτού τύπου κονστρουκτιβιστικά λογισμικά (open-constructivist software) τα οποία λειτουργούν ως εργαλεία για να βοηθήσουν τους μαθητές-εξερευνητές στην οικοδόμηση της γνώσης μέσω της ελεύθερης περιήγησης στις πληροφορίες και στο περιβάλλον του λογισμικού. Και οι δύο τύποι λογισμικών συμβάλλουν στη διαμόρφωση των σύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης. Ο σχεδιασμός των εκπαιδευτικών λογισμικών πραγματοποιείται σύμφωνα με τους διδακτικούς στόχους των διαφόρων γνωστικών

αντικειμένων. Επιπλέον, περιέχουν διαθεματικές δραστηριότητες και στοχεύουν σε συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Τα περιβάλλοντα περιήγησης των λογισμικών προγραμμάτων είναι εύχρηστα, ενδιαφέροντα και φιλικά προς τους μαθητές παρέχοντάς τους καθοδήγηση και συνεχή υποστήριξη. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές μαθαίνουν μέσα από ένα σύνθετο και ταυτόχρονα αλληλεπιδραστικό περιβάλλον να καλλιεργούν τις δεξιότητες τους και αναπτύσσουν τη φαντασία και την κριτική τους σκέψη.

2.2.3 Το διαδίκτυο

Αναμφίβολα, από την εκπαιδευτική εργαλειοθήκη που προσφέρουν οι ΤΠΕ δεν θα μπορούσε να λείπει η χρήση του διαδικτύου τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους μαθητές. Από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της εποχής μας, το διαδίκτυο παρέχει αμέτρητες υπηρεσίες, πληροφορίες και ηλεκτρονικές διασυνδέσεις που εξελίσσονται ραγδαία και δυναμικά. Με τη χρήση του διαδικτύου ενδυναμώνεται τόσο η εξατομικευμένη μάθηση όσο και η μάθηση εξ αποστάσεως. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να δημιουργούν δίκτυα αλληλεξάρτησης και συνεργασίας, να μοιράζονται μεταξύ τους πληροφορίες και υλικό, να επικοινωνούν μέσα από της ηλεκτρονικές υπηρεσίες και να ανταλλάσσουν μηνύματα, ιδέες και απόψεις. Έτσι οι μαθητές καλλιεργούν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, ενισχύουν τη γλωσσική τους ικανότητα και αποκτούν διευρυμένο λεξιλόγιο. Σαφώς, η χρήση του διαδικτύου από τους μαθητές πρέπει να γίνεται με προσεκτικό τρόπο καθώς υπάρχει πληθώρα παραπλανητικών και ανακριβών πληροφοριών ή κακόβουλων υπηρεσιών. Ο διαχωρισμός των αξιόπιστων πηγών και η αξιολόγηση της πληροφορίας από τους μαθητές χρειάζεται χρόνο και σωστή καθοδήγηση από τον εκπαιδευτικό. Σταδιακά, οι μαθητές αποκτούν κριτική σκέψη και μπορούν να διακρίνουν κάποια βασικά κριτήρια ποιότητας που αφορούν την πληροφορία όπως η πατρότητα (authority) και η αντικειμενικότητα (objectivity) της πηγής, η επικαιρότητα (recency) και η αξιοπιστία (credibility) της παρεχόμενης πληροφορίας (Lankes, 2008).

2.2.4 Ο διαδραστικός πίνακας

Συμπληρώνοντας τα παραδοσιακά μέσα παρουσίασης όπως τα διαφανοσκόπια και τους προτζέκτορες, μια από τις πιο σύγχρονες εκπαιδευτικές εφαρμογές που αντικατοπτρίζουν την τάση για ουσιαστικότερη ένταξη των ΤΠΕ στο δημοτικό σχολείο αποτελεί ο διαδραστικός πίνακας (interactive whiteboard).

Πρόκειται για μια συσκευή-οθόνη, παρόμοιων διαστάσεων με τον παραδοσιακό σχολικό μαυροπίνακα, η οποία συνδέεται με διάφορα ηλεκτρονικά μέσα (υπολογιστή, προτζεκτορα, ηλεκτρονικό χειριστήριο-ποντίκι) παρέχοντας τη δυνατότητα μορφοποίησης και επεξεργασίας του προβαλλόμενου υλικού (Beauchamp, 2004). Η βασικότερη διαφορά του διαδραστικού πίνακα με τα υπόλοιπα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση είναι η δυνατότητα αλληλεπίδρασης και αμφίδρομης επικοινωνίας που πραγματοποιείται ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, τον μαθητικό πληθυσμό και το εκπαιδευτικό υλικό. Αναφορικά με το επίπεδο διαδραστικότητας του πίνακα, διακρίνονται τρεις κατηγορίες διάδρασης. Πρώτον, η «τεχνοκρατική διάδραση» δηλαδή η χρήση του πίνακα μόνο ως διδακτικό εργαλείο από τον εκπαιδευτικό, δεύτερον, η «δασκαλοκεντρική διάδραση» μέσω της οποίας πραγματοποιείται μονόδρομη επικοινωνία από τον εκπαιδευτικό προς τον μαθητή και τρίτον, η «μαθητοκεντρική-εποικοδομητική διάδραση» η οποία θέτει τον μαθητή στο επίκεντρο της διδασκαλίας, της επικοινωνίας και της αλληλεπίδρασης (Jewitt at al., 2007). Μέσω του διαδραστικού πίνακα η εκπαιδευτική δραστηριότητα μπορεί να επιτευχθεί κυρίως με την συμμετοχική δράση των μαθητών περιορίζοντας την επέμβαση του εκπαιδευτικού. Οι μαθητές αποκτούν πρόσβαση σε ένα πλήθος ψηφιακών πηγών και δραστηριοτήτων, χειρίζονται το υλικό με την αφή, έρχονται σε επαφή με πολύχρωμα, οπτικοακουστικά ερεθίσματα και έτσι μαθαίνουν με περισσότερο ενθουσιασμό. Ακόμα και μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φαίνεται να ανταποκρίνονται περισσότερο στο οπτικοακουστικό περιβάλλον μάθησης που παρέχει ο διαδραστικός πίνακας σε σχέση με τον παραδοσιακό μαυροπίνακα (Türel, 2012). Επομένως, η ταυτόχρονη σύνδεση των Νέων Τεχνολογιών με τα γνωστικά αντικείμενα του δημοτικού σχολείου επιφέρει θετικά αποτελέσματα στη διαδικασία της μάθησης. Αφενός, οι εκπαιδευτικοί βελτιώνουν και εκσυγχρονίζουν τις μεθόδους διδασκαλίας τους και αφετέρου οι μαθητές αποκτούν ένα ακόμη κίνητρο για να οδηγηθούν προς τη γνώση.

2.3 Οι Νέες Τεχνολογίες στην Α/θμια Εκπαίδευση

Μια από τις σημαντικότερες αλλαγές της τελευταίας δεκαετίας αποτελεί το γεγονός ότι τα παιδιά είναι εξοικειωμένα με τη χρήση των νέων τεχνολογιών πολύ πριν ξεκινήσουν το δημοτικό σχολείο. Η χρήση του διαδικτύου, τα ψηφιακά περιβάλλοντα, η κινητή τηλεφωνία νέας γενιάς (smart phone), τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τις ψηφιακές τεχνολογίες

αποτελούν «κοινοτυπία» για την καθημερινή ζωή της πλειοψηφίας των παιδιών. Υπό το πρίσμα αυτό, η εκπαίδευση δεν μπορεί να μείνει ανέπαφη στη δίνη των τεχνολογικών εξελίξεων. Ως πρώτο βήμα, φαίνεται να είναι αναγκαία η ουσιαστική ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε όλα τα στάδια του εκπαιδευτικού συστήματος έτσι ώστε να επιτευχθεί η συναρμογή του νέου τρόπου ζωής με τις τεχνολογικές καινοτομίες. Οι ΤΠΕ, ως διεπιστημονικό πεδίο, σχετίζονται αφενός με τη διαχείριση και την επεξεργασία της πληροφορίας και αφετέρου με την προώθηση της επικοινωνίας μέσα από τη χρήση ποικίλων ηλεκτρονικών μέσων. Εισήχθησαν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με τη θέσπιση της διδασκαλίας του μαθήματος της Πληροφορικής περί τα τέλη της δεκαετίας του '90. Στο Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΕΠΠΣ, 1997) το οποίο μετεξελέχθη σε Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ, 2003) περιγράφονται με σαφήνεια οι κατευθυντήριοι άξονες και οι στόχοι του γνωστικού αντικείμενου της Πληροφορικής. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι ο τεχνολογικός αλφαριθμητισμός δηλαδή η ολοκληρωμένη κατανόηση και αποτελεσματική χρήση των δυνατοτήτων της υπολογιστικής τεχνολογίας. Επιπλέον, καίρια στόχευση συνιστά η απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων, οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση για την μελλοντική επαγγελματική εξέλιξη των μαθητών την οποία και θα αξιοποιηθούν σε όλα τα επίπεδα της νέας ψηφιακής εποχής της γνώσης.

2.4 Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη γλωσσική διδασκαλία

Στη δεκαετία του 1960 παρουσιάστηκαν οι πρώτες απόπειρες για αξιοποίηση των υπολογιστών στη γλωσσική διδασκαλία. Οι προσπάθειες αυτές είχαν ως σκοπό τη χρήση του υπολογιστή ως το μέσο που θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας της γλωσσικής διδασκαλίας, με ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία θεμάτων μικροδομής και ιδιαίτερη βαρύτητα στα επιφανειακά χαρακτηριστικά του κειμένου, όπως η ορθογραφία και η αξιολόγηση (Hawisher & al, 1996). Βάσει της λογικής αυτής, ο υπολογιστής αποτελούσε τον υπομονετικό δάσκαλο, που παρουσίαζε στον μαθητή την ύλη που θα έπρεπε να διδαχθεί σε μικρές ενότητες, θα επαινούσε την επιτυχία και θα ενίσχυε την προσπάθεια του μαθητή σε περίπτωση αποτυχίας με κατάλληλο τρόπο ώστε να οδηγηθεί ο μαθητής στην κατανόηση του προβλήματος και στην επιλογή της ορθής απάντησης. Πάνω σε αυτή την αντίληψη, δημιουργήθηκε ένα νέο επιστημονικό ρεύμα με τίτλο Computer Assisted Language Learning (CALL) και είχε ως αντικείμενό του την ενίσχυση της

διδασκαλίας της γλώσσας με μέσο τους υπολογιστές. Η εκδοχή αυτή του CALL εμπλουτίστηκε θεαματικά κατά τις δύο επόμενες δεκαετίες, με δεδομένες και τις μεταδομιστικές αναζητήσεις στη διδασκαλία των γλωσσών. Σύμφωνα με το CALL οι υπολογιστές έπαψαν σταδιακά να θεωρούνται ως διδακτικές μηχανές και αντιμετωπίστηκαν ως μέσα (Tools) που διευκολύνουν τη γλωσσική διδασκαλία. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην αξιοποίηση των Προγραμμάτων Επεξεργασίας Κειμένου (ΠΕΚ) και των τοπικών δικτύων επικοινωνίας (Local Area Networks). Μετά το 1990 έγιναν σημαντικές προσπάθειες για την αξιοποίηση των ποικίλων δυνατοτήτων που παρέχει το Διαδίκτυο για σύγχρονη και ασύγχρονη επικοινωνία, για άντληση αυθεντικού γλωσσικού υλικού, για επικοινωνία με πραγματικούς αποδέκτες (φυσικούς ομιλητές) για εξ αποστάσεως διδασκαλία των γλωσσών (e-learning), αλλά και για την αξιοποίηση των πολυμέσων (multimedia) και των σωμάτων κειμένων (text corpora). Σήμερα θεωρείται αυτονόητη η αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων και του Διαδικτύου τόσο στην παραγωγή μαθησιακού υλικού (learning material) όσο και στη διδασκαλία. Τα σχολικά βιβλία, για παράδειγμα, συνοδεύονται συχνά από CD-ROM, παραπέμπουν σε συγκεκριμένες σελίδες που υποστηρίζουν με επιπλέον υλικό τον δάσκαλο και τους μαθητές, ενώ κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας θεωρείται αυτονόητη η χρήση του διαδικτύου για άντληση αυθεντικού γλωσσικού υλικού και η χρήση της σύγχρονης και ασύγχρονης διαδικτυακής επικοινωνίας. Τα τελευταία χρόνια μεγάλη συζήτηση γίνεται για τις δυνατότητες που παρέχουν τα ποικίλα περιβάλλοντα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Blogs, Facebook, Twitter), γνωστά και ως περιβάλλοντα Web 2.0, στη γλωσσική διδασκαλία (Κάρπατι, 2009, Παυλίδου, 2010).

Η σχέση μεταξύ ΤΠΕ και γλωσσικής διδασκαλίας επαναπροσδιορίζεται σύμφωνα με τα νέα δεδομένα που έχουν δημιουργηθεί από τις εξελίξεις των τελευταίων κυρίως δεκαετιών. Το βασικό νέο δεδομένο είναι η ευρεία αξιοποίηση των ΤΠΕ σε κάθε πτυχή της καθημερινότητας ως μέσων για γράψιμο, διάβασμα, επικοινωνία και ψυχαγωγία, ως μέσων δηλαδή πρακτικής γραμματισμού (literacy practice tools). Δηλαδή ο υπολογιστής, από ειδικό μέσο και εργαλείο κυρίως θετικών επιστημών, καταλαμβάνει σταδιακά κεντρική θέση ως μέσο επικοινωνίας σε κάθε πεδίο της καθημερινότητας (εργασία, ψυχαγωγία, ενημέρωση, επιστήμη, εκπαίδευση, τέχνη κ.λπ.), γεγονός που οδηγεί στην ανάδυση μιας «νέας επικοινωνιακής τάξης πραγμάτων» ('New Communicative Order')(Street, 2000). Η χρήση των ΤΠΕ ως

μέσων επικοινωνίας στις πλευρές του τριγώνου συγγραφέας – κείμενο – αναγνώστης έχει εισάγει τα εξής νέα δεδομένα:

- Ο συγγραφέας μπορεί πιο εύκολα να γίνει συγγραφέας από τη στιγμή που η συμπαραγωγή γραπτού λόγου είναι πολύ πιο εύκολη, χωρίς να υπάρχουν οι χωροχρονικοί περιορισμοί που έθετε η παραδοσιακή επικοινωνιακή τεχνολογία. Διαφορετική είναι επίσης η διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου στα ψηφιακά περιβάλλοντα από τη στιγμή που το κείμενο είναι ρευστό και ευμετάβλητο (Κουτσογιάννης, 1998, Haas,1996).
- Είναι εφικτή η παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (multimodal texts) (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, βίντεο, ήχου κ.λπ.). Ο Kress (2003) , χρησιμοποιεί τον όρο ‘affordances’– καθιστούν πολύ εύκολη τη μίξη σημειωτικών συστημάτων (semiotic modes).
- Σημαντική ιδιαιτερότητα μπορεί να θεωρηθεί και το γεγονός της υπερκειμενικότητας (hypertextuality), που χαρακτηρίζει κατά κύριο λόγο τα διαδικτυακά κείμενα.
- Νέες γλωσσικές ποικιλίες χρησιμοποιούνται στα ψηφιακά περιβάλλοντα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.
- Υπάρχει πλέον η δυνατότητα ανάκτησης των πληροφοριών από τεράστιες βάσεις (γλωσσικών και πολυτροπικών) δεδομένων που απαιτούν άλλου τύπου γνώσεις και αναγνωστικές δεξιότητες. Η ευρεία διάδοση του διαβάσματος στην οθόνη, μέσω των ψηφιακών συσκευών ανάγνωσης (e-books), αλλά και των κινητών τηλεφώνων νέας γενιάς, μέσω των οποίων καθίσταται εφικτό πια να είναι κανείς “always on line”, δε συνιστά απλώς μια διαφορετική συνήθεια αποτελεί σημαντικό νέο δεδομένο, το οποίο δεν μπορούν να αγνοήσουν τα σημερινά Προγράμματα Σπουδών για τη γλωσσική διδασκαλία.
- Τα ποικίλα περιβάλλοντα του Web 2.0 διαμορφώνουν εναλλακτικά πεδία κοινωνικής συμμετοχής και επικοινωνίας μέσω της χρήσης του λόγου. Η έντονη συμμετοχή των νέων στα περιβάλλοντα αυτά συνδέεται με τις ποικίλες και συχνά διαφορετικές ταυτότητες που έχουν την ευκαιρία να πραγματώσουν. Κάθε μαθητής έχει τη δυνατότητα συμμετοχής και έκφρασης στον νέο αυτόν κόσμο, αλλά και ανάπτυξης διαλόγου με ένα παγκόσμιο ακροατήριο (Koutsogiannis,& Mitsikopoulou,

2004). Στο πλαίσιο αυτό τα αυστηρά όρια στη χρήση των γλωσσών, που προσδιορίζονταν από τα εθνικά όρια, αίρονται δημιουργώντας νέα δεδομένα στη γλωσσική κοινωνικοποίηση και την υπερτοπική επικοινωνία (Lam, 2009).

2.5 Παιδαγωγικά οφέλη από την αφομοίωση των Τ.Π.Ε.

Η εισαγωγή των Τ.Π.Ε. δημιουργεί νέες προοπτικές και δυνατότητες στην εκπαιδευτική διαδικασία και τη σχολική ζωή. Στο σύγχρονο σχολείο παρέχουν δυναμικά εργαλεία και εφαρμογές υποστήριξης, ενίσχυσης και εμπλουτισμού της μάθησης και της διδασκαλίας (Τζιμογιάννης, 2001) και δεν περιορίζονται μόνο στον πληροφοριακό αλφαριθμητισμό. Οι έρευνες που υλοποιήθηκαν (Τζιμογιάννης & Κόμης, 2004) κατέγραψαν τα θετικά αποτελέσματα της χρήσης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση αλλά και τα προβλήματα που εμφανίστηκαν στην προσπάθεια ενσωμάτωσής τους στην διδακτική πράξη. Τα παιδαγωγικά οφέλη που προκύπτουν από την ένταξη των Τ.Π.Ε. είναι τα εξής:

- Συνιστούν ένα αξιόλογο εργαλείο για την εισαγωγή εκπαιδευτικών μετασχηματισμών (Μπατζιάκα, 2015).
- Βελτιώνουν την αποδοτικότητα και την ποιότητα υπηρεσιών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και Υπηρεσιών. Η χρήση των Τ.Π.Ε. επιφέρει συνολικές αναδιαρθρώσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και Υπηρεσίες, με συνακόλουθη την αύξηση της αποδοτικότητάς τους. Οι νέες τεχνολογίες επιφέρουν επιτάχυνση και απλοποίηση όλων των διαδικασιών, βελτίωση της ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών και αυξημένη παραγωγικότητα (Ευθυμίου & Βιτσιλάκη, 2007).
- Προσφέρουν τη δυνατότητα εύκολης αναζήτησης και εύρεσης μεγάλου είδους όγκου πληροφοριών από την πρόσβαση σε διάφορες Τράπεζες Δεδομένων (Μπαμπινιώτης, 2000).
- Μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να δώσουν σε όλους τους μαθητές ίσες ευκαιρίες επιτρέποντας τον εκδημοκρατισμό των σπουδών, καθώς δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές όλης της επικράτειας να έχουν πρόσβαση σε οργανωμένες βιβλιοθήκες, σε πειραματικά εργαστήρια (προσομοιώσεις) κ.λπ. (Παπαδανιήλ, 2005).

- Ανανεώνουν και μεταβάλλουν το γενικότερο πλαίσιο διδασκαλίας (Μπατζιάκα, 2015) ωθώντας τους μαθητές σε καινούργια μαθησιακά ενδιαφέροντα και στην καλλιέργεια νέων δεξιοτήτων (Κουνέλη, 2008).
- Επιχειρούν μια ριζική αλλαγή της θεώρησης της παραδοσιακής διδασκαλίας, η οποία ξεφεύγοντας από τα κλασικά πλαίσια και τις μεθόδους, απαιτεί νέο και πιο δυναμικό σχεδιασμό εκ μέρους του εκπαιδευτικού (Ασημακοπούλου & Μπαλτά, 2003). Οι Τ.Π.Ε. διευκολύνουν τη μετάβαση από την παραδοσιακή-μετωπική διδασκαλία στην ομαδοσυνεργατική, καθώς η μεθοδολογική προσέγγιση της χρήσης των Τ.Π.Ε. βασίζεται σε παιδαγωγικές μεθόδους όπως την ομαδική διδασκαλία και τη μέθοδο ερευνητικών εργασιών (μέθοδος project) (Κέκκερης, 2012).
- Προσφέρουν ερεθίσματα προκαλώντας το ενδιαφέρον των μαθητών αλλά και των εκπαιδευτικών (Δαούτη, Μυγδαλάς & Τουμπαρίδου, 2009). Έτσι η διδασκαλία γίνεται πιο ευέλικτη και εξαλείφεται η πληκτικότητα του «προβλέψιμου», ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η μεταγνώση (η ενσωμάτωση μεθόδων και όχι ξερής και απομνημονευτικής γνώσης) (Παπαδανιήλ, 2005). Άρα η χρήση των Τ.Π.Ε. ευνοεί τη μαθησιακή διαδικασία και κινητοποιεί την προσοχή και την αντίληψη των μαθητών (Λαφατζή, 2005: 47).
- Συντελούν μέσω μιας ποικιλίας σημειωτικών πόρων στην αποτελεσματικότερη εποπτικοποίηση και αισθητοποίηση της διδασκαλίας (Μπατζιάκα, 2015), με αποτέλεσμα το μάθημα να γίνεται πιο ελκυστικό, παραστατικό και ωφέλιμο καθώς συνδυάζει κείμενο-εικόνα και ήχο με την τεχνολογία των πολυμέσων (Δαούτη, Μυγδαλάς & Τουμπαρίδου, 2009).
- Προσφέρουν ανεξαρτησία και ευελιξία ως προς τη διάσταση του χρόνου και του χώρου. Ευέλικτη, έγκαιρη και εύκολη διανομή, χωρίς να απαιτείται η συγκέντρωση των συμμετεχόντων σε συγκεκριμένο χρόνο και τόπο. Δίνουν την ευκαιρία συνεργασιών τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές κυρίως επίπεδο (Ευθυμίου & Βιτσιλάκη, 2007: 142-143).
- Διευρύνουν τη συμμετοχή των μαθητών στη διαμόρφωση των περιεχομένων μάθησης (Κρον & Σοφός, 2007). Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αξιολογούν τις πληροφορίες που δέχονται, να συναποφασίζουν για την επιλογή των περιεχομένων μάθησης με τον εκπαιδευτικό και να τα εμπλουτίζουν συμπληρώνοντας τις δικές τους πληροφορίες (Μπατζιάκα, 2015).

- Ευνοούν την επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων στην παιδαγωγική διαδικασία (Σολομωνίδου, 2000) μέσα από ένα περιβάλλον εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης (Καριπίδης & Πρέντζας, 2015). Η αλληλεπίδραση με άλλους εκπαιδευόμενους μέσω μιας κοινωνικοκονστροκτιβιστικής προσέγγισης βοηθάει στην ανάπτυξη του διαλόγου και στην ανταλλαγή ιδεών (Γρηγοριάδου, Παπανικολάου & Γουλή, 1998) και στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και στην εστίαση σε υψηλού επιπέδου έννοιες (Καριπίδης & Πρέντζας, 2015).
- Ενσωματώνουν τη γνώση με την καθημερινότητα και την κοινωνία και δημιουργούν ένα ρεαλιστικό περιβάλλον μάθησης (Λαφατζή, 2005).
- Προάγουν την αλληλεπίδραση και την άμεση ανατροφοδότηση κατά τη διάρκεια της μάθησης. Η γνώση δεν μεταφέρεται από τον διδάσκοντα αλλά οικοδομείται από τους ίδιους τους μαθητές μέσα από μία ενεργητική, ερευνητική, αλληλεπιδραστική και δημιουργική διαδικασία (Τζιμογιάννης, 2002: 63-64). Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία (ερευνούν, συλλέγουν, καταγράφουν και αναλύουν πληροφορίες), εφαρμόζουν τις γνώσεις τους σε κατάλληλα οργανωμένες δραστηριότητες, συνεργάζονται και αλληλεπιδρούν με τους συμμαθητές τους και καθοδηγούνται από τον διδάσκοντα (Τζιμογιάννης, 2001· Μπατζιάκα, 2015).
- Δίνουν τη δυνατότητα εξατομικευμένης διδασκαλίας και ευκαιρίες για πρωτοβουλία (Κουνέλη, 2008). Οι Τ.Π.Ε. προσαρμόζονται στις ατομικές ανάγκες, τους ρυθμούς και τις ικανότητες των μαθητών (Λαφατζή, 2005). Ο μαθητής ξεγλιστρά από το μαζικό σύστημα παραγωγής γνώσης και τις διαλέξεις, και έχει την ευκαιρία να συμπεριφερθεί ελεύθερα, εξετάζοντας τις πληροφορίες που του δίνονται και αναζητώντας τη λύση στα προβλήματα με το ρυθμό και τον τρόπο που ο ίδιος επιθυμεί (Καποδίστρια, 2001).
- Ενισχύουν την αυτονομία και επιτρέπουν στον μαθητή να «αυτενεργήσει» (Αντύπα, 2008) ώστε να ανακαλύψει το αντικείμενο της μελέτης του. Οι Τ.Π.Ε. προωθούν την αυτενεργό μάθηση καθώς ο μαθητής «εμπλέκεται ενεργά στον προγραμματισμό, στην αναζήτηση πληροφοριών, στην επεξεργασία τους, στην παρουσίαση του μαθησιακού αποτελέσματος και τέλος στην αξιοποίησή του» (Ματσαγγούρας, 2006: 108).
- Προάγουν το μαθητοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας (Μπατζιάκα, 2015). Μέσω των Τ.Π.Ε. η εκπαίδευση εμπλουτίζεται με ποικίλους τρόπους

επικοινωνίας και μετασχηματίζεται μέσα σε ένα μαθητοκεντρικό περιβάλλον (Fu, 2013). Ο μαθητής δεν είναι πια παθητικός δέκτης και ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοδηγητικός και εμπνευστικός. Οι Τ.Π.Ε. υποστηρίζουν και διευκολύνουν τον μαθητή να κριτικάρει την ποιότητα και την αξία των νέων πηγών μάθησης και βαθμιαία να δομήσει τη νέα γνώση (Μπατζιάκα, 2015).

- Ενισχύουν τη διεπιστημονικότητα και τη διαθεματικότητα (Μπατζιάκα, 2015). Παρέχουν τη δυνατότητα στους μαθητές να δημιουργήσουν και να διαδώσουν προσωπικές γνωστικές κατασκευές (Μπατζιάκα, 2015).
- Αναπτύσσουν τη διερευνητική διάθεση και πρωτοβουλία των μαθητών (Βρεττός, 2000), οξύνουν την κριτική τους ικανότητα, την γνωστική ευελιξία τους, την ανεξάρτητη διά βίου μάθηση (Αυγερινού, Γιακουμή & Κυριακορεΐζη, 2015) και πριμοδοτούν την ανακαλυπτική διδασκαλία (Μπατζιάκα, 2015).
- Παρέχουν ένα πεδίο για την ερμηνευτική κατανόηση δεδομένων και φαινομένων (Μπατζιάκα, 2015).
- Ασκούν θετική επίδραση στην αφομοίωση βασικών εννοιών γνωστικών αντικειμένων καθώς και στην ανάπτυξη ανώτερων γνωστικών δεξιοτήτων μέσα από τον σχηματισμό συνθηκών οικοδόμησης της νέας γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές (Μπατζιάκα, 2015).
- Παρουσιάζουν κοινωνικά οφέλη και θετικές έμμεσες επιδράσεις. Έμμεσα οφέλη για την κοινωνία, ως φορέα επιμόρφωσης, (μικρότερο κόστος διαχείρισης και διεύθυνσης των εργαζομένων, χαμηλότερο ποσοστό παραιτήσεων, καλύτερη κοινωνικοποίηση των εργαζομένων, αυξημένη παραγωγικότητα, μείωση της γραφειοκρατίας) (Ευθυμίου & Βιτσιλάκη, 2007: 146-147).

2.6 Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και την εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία

Στο πλαίσιο της πράξης «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» του ΕΣΠΑ (2007-2013), που υλοποιείται με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και του

Ελληνικού Δημοσίου, υλοποιούνται προγράμματα πιστοποίησης Α' και Β' επιπέδου Τ.Π.Ε. (Ι.Τ.Υ.Ε. 2015).

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλοι μόνιμοι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και εν ενεργεία αναπληρωτές της δημόσιας εκπαίδευσης όλων των κλάδων εκτός των καθηγητών Πληροφορικής.

Α' επίπεδο επιμόρφωσης στις Τ.Π.Ε.

Στο πλαίσιο του Α' επιπέδου πιστοποιείται η απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων όπως αυτές προκύπτουν από τον πίνακα στόχων του προγράμματος επιμόρφωσης που είναι οι εξής:

Εισαγωγικές έννοιες πληροφορικής, χρήση προσωπικού Η/Υ :

- Εξοικείωση/χειρισμός Η/Υ
- Να είναι ο εκπαιδευτικός σε θέση να αντιμετωπίσει απλά προβλήματα λειτουργίας του Η/Υ
- Γνώση βασικών λειτουργιών του γραφικού περιβάλλοντος εργασίας
- Εξοικείωση με την εγκατάσταση/απεγκατάσταση προγραμμάτων
- Πολύ καλή γνώση χειρισμού αρχείων και οργάνωσής τους έτσι ώστε ο εκπαιδευτικός να μπορεί να αρχειοθετεί και να οργανώνει τις εργασίες του.

Υπολογιστικά Φύλλα

- Να είναι ο εκπαιδευτικός σε θέση να ετοιμάσει/επεξεργαστεί/εκτυπώσει ένα φύλλο εργασίας ούτως ώστε να μπορεί: Να παρακολουθεί και να οργανώνει την αξιολόγηση των μαθητών του και να βγάζει στατιστικά συμπεράσματα.
- Οι εκπαιδευτικοί της Β' βάθμιας εκπαίδευσης (κυρίως αυτοί των ειδικοτήτων θετικής κατεύθυνσης) να ετοιμάσουν δραστηριότητες για χρήση στην τάξη (εισαγωγή πειραματικών μετρήσεων, δημιουργία γραφημάτων, στατιστική επεξεργασία δεδομένων).

Λογισμικό Παρουσίασης

- Να είναι ο εκπαιδευτικός σε θέση να ετοιμάσει/ επεξεργαστεί/ εκτυπώσει/ προβάλλει μια παρουσίαση, ούτως ώστε να μπορεί:
- Να παρουσιάσει στην τάξη το μάθημά του είτε προβάλλοντας απ' ευθείας την παρουσίαση, είτε μέσω διαφανειών τις οποίες παράγει από την παρουσίαση

Διαδίκτυο και Επικοινωνίες

- Χρήση του διαδικτύου ως πηγής εκπαιδευτικού υλικού
- Χρήση του διαδικτύου για δραστηριότητες στην τάξη
- Χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον εκπαιδευτικό ως μέσο επικοινωνίας

Β' επίπεδο επιμόρφωσης στις Τ.Π.Ε.

Στόχοι της επιμόρφωσης Β' επιπέδου Τ.Π.Ε. είναι οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί:

- Να κατανοήσουν τις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες παιδαγωγικής αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση για την αναβάθμιση και το μετασχηματισμό της διαδικασίας της διδασκαλίας και της μάθησης και την επίτευξη των στόχων που θέτει το Πρόγραμμα Σπουδών.
- Να μπορούν να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά τις δυνατότητες που προσφέρουν οι Τ.Π.Ε. για την ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών σε κοινότητες μάθησης. Ειδικότερα, να κατανοήσουν και να μετέχουν στις νέες διαστάσεις του διαδικτύου (web 2.0), όπως η κοινωνική δικτύωση και ο νέος ρόλος χρηστών ως συν-δημιουργών του ψηφιακού περιεχομένου.
- Να αποκτήσουν συνολική εποπτεία για το υπάρχον Εκπαιδευτικό λογισμικό, τα υπάρχοντα γενικά και ειδικά εργαλεία, καθώς και το Διαδίκτυο και τα θέματα ασφαλούς χρήσης του, ειδικότερα εργαλεία και υπηρεσίες Web 2.0 (blogs, wikis, podcasts, social networks κ.α.),

συστήματα διαχείρισης εκπαιδευτικού περιεχομένου (Learning Management Systems), ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, τις διαθέσιμες εκπαιδευτικές πλατφόρμες και αποθετήρια συλλογής και διάθεσης εκπαιδευτικού υλικού (πχ. «Ιφιγένεια»/ βιβλιοθήκη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, «Φωτόδενδρο», σύστημα προβολής ηλεκτρονικών σχολικών βιβλίων), τα οποία θα μπορούν να αξιοποιήσουν για την ένταξη των Τ.Π.Ε στην διδακτική πράξη.

- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν κατάλληλο για την ειδικότητά τους εκπαιδευτικό λογισμικό ή γενικά και ειδικά εργαλεία, όπως αυτά που αναφέρονται παραπάνω.
- Να αντιληφθούν την αναγκαιότητα και το ρόλο της εκπαιδευτικής δραστηριότητας για την εφαρμογή των Τ.Π.Ε στην τάξη. Να κατανοήσουν τις αρχές σχεδιασμού μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας ώστε να μπορούν να την εντάξουν στην διδακτική πράξη. Ειδικότερα για την περίπτωση των τεχνολογιών Web 2.0, να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα εφαρμογής τους ως μέσο για το μετασχηματισμό της διδασκαλίας και να τις χρησιμοποιούν και εφαρμόζουν για το σκοπό αυτό.
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν αποδοτικά το διαδραστικό πίνακα της τάξης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Να γνωρίσουν τις βασικές αρχές οργάνωσης και διαχείρισης της χρήσης των Τ.Π.Ε στην τάξη.
- Να αναπτύξουν τη δεξιότητα της επικοινωνίας και συνεργασίας τόσο με τους μαθητές τους, όσο και με τους συναδέλφους τους με τη βοήθεια των τεχνολογιών Web 2.0

Χρειάζεται να τονιστεί ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την παρακολούθηση του Β' επιπέδου στις Τ.Π.Ε. είναι η κατοχή του της πιστοποίησης του Α' επιπέδου. Μπορεί δηλαδή ένας εκπαιδευτικός να έχει παρακολουθήσει το Α' επίπεδο επιμόρφωσης στις Τ.Π.Ε. αλλά αν δεν έχει πάρει την πιστοποίηση, δίνοντας εξετάσεις και πετυχαίνοντας σε αυτές, δεν μπορεί να παρακολουθήσει το Β' επίπεδο επιμόρφωσης στις Τ.Π.Ε (Κουτσογιάννης,2014).

3. Η χρήση των ΤΠΕ στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο επίκεντρο ενδιαφέροντος των διαφόρων μοντέλων εισαγωγής των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία τίθενται οι θεωρίες που αφορούν στη μάθηση, οι οποίες έχουν επιδράσει καταλυτικά στον σχεδιασμό, αφενός, των προγραμμάτων διδασκαλίας και, αφετέρου, των μέσων διδασκαλίας, επομένως και των τεχνολογικών, όπως είναι οι ΤΠΕ (Παναγιωτακόπουλος κ.ά., 2003).

3.1 Θέματα Διδακτικής Γλώσσας

Σύμφωνα με το επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Α/θμιας Εκπαίδευσης, ο σκοπός και οι στόχοι της γλωσσικής διδασκαλίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση είναι οι εξής: Σύντομη διαπραγμάτευση διδακτικών θεμάτων της Γλώσσας σε συνδυασμό με τις ΤΠΕ.

Οι σύγχρονες επιστημονικές τάσεις στη γλωσσική διδασκαλία αφορούν στην επικοινωνιακή αντίληψη και τις κειμενοκεντρικές και κριτικές προσεγγίσεις και επιχειρείται συσχετισμός των προσεγγίσεων αυτών με το Πρόγραμμα Σπουδών.

Αναφορικά με τη γλωσσική εκπαίδευση και τη χρήση των ΤΠΕ γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή (από το λογισμικό εξάσκησης και διδασκαλίας στα ανοιχτά περιβάλλοντα και στην αντίληψη του νέου γραμματισμού). Και στις πρόσφατες αναζητήσεις γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο κίνημα των πολυγραμματισμών, που συνδυάζει την οργανική ένταξη των ΤΠΕ στη γλωσσική εκπαίδευση. Αναφορά στα υπολογιστικά περιβάλλοντα που καλύπτουν την οπτική αυτή (ITY, 2008).

3.2 Κριτήρια επιλογής εκπαιδευτικών λογισμικών για το γραμματισμό

Τα κριτήρια επιλογής ενός εκπαιδευτικού λογισμικού κάθε φορά αλλάζουν αναφορικά με τους στόχους που έχουμε θέσει. Αυτό σημαίνει πως αρχικά ορίζουμε τους στόχους που θέλουμε να υλοποιήσουμε και έπειτα επιλέγουμε το λογισμικό που συμβαδίζει με αυτούς. Όσον αναφορά το γραμματισμό των παιδιών προσχολικής ηλικίας, αρχικά εντοπίζουμε τους στόχους του ισχύοντος αναλυτικού προγράμματος που αναφέρονται στην ανάγνωση και τη γραφή (για παράδειγμα να αναγνωρίζουν τις βασικές εκδοχές του γραπτού λόγου με βάση τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και το

περιεχόμενο, να παίρνουν πληροφορίες από πηγές, να συνειδητοποιούν ότι τα κείμενα απευθύνονται σε συγκεκριμένους αναγνώστες, κλπ) και στη συνέχεια επιλέγουμε το λογισμικό που συμβαδίζει με τους στόχους αυτούς. Σε κάθε περίπτωση όμως, εκπαιδευτικός πρέπει να γνωρίζει τις θεωρίες μάθησης στις οποίες στηρίζεται το λογισμικό, την προσέγγιση του γραπτού λόγου που αυτό υιοθετεί, καθώς και τη συμβατότητά του με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος (Παπαδοπούλου και Καβαλάρη, 2005).

3.3 Διαθεματικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Πρώτη Γραφή και Ανάγνωση

Σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών διδασκαλία του μαθήματος της γλώσσας στο Δημοτικό αποσκοπεί στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών να χειρίζονται με επάρκεια και αυτοπεποίθηση, συνειδητός υπεύθυνα, αποτελεσματικά και δημιουργικά το γραπτό και τον προφορικό λόγο, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη σχολική και την ευρύτερη κοινωνία τους. (Δ.Ε.Π.Π.Σ., 2003). Για την επίτευξη του σκοπού δεν υιοθετείται μία ορισμένη θεωρία της γλώσσας, αλλά επιχειρείται μία επιλεκτική και συνδυαστική εφαρμογή θεωριών, με γνώμονα τις ανάγκες της διδακτικής.

Κατά συνέπεια, η γλώσσα αντιμετωπίζεται στη φυσική της πολυπλοκότητα, στο μέτρο που αφορά το παιδί και υπαγορεύει το περιεχόμενο της γλωσσικής παιδείας. Η γλώσσα θεωρείται καταρχήν ως σύστημα επικοινωνίας με βάση τον αρθρωμένο λόγο. Συνεπώς, γίνεται αντικείμενο μελέτης τόσο ως αφηρημένο σύστημα σχέσεων όσο και ως λειτουργία του συστήματος σε πραγματικές συνθήκες. Έπειτα, χειρισμός της γλώσσας ακολουθεί την ευρύτερα αποδεκτή άποψη ότι πρόκειται για μέσο προαγωγής της διάνοησης και, ειδικά, της δημιουργικής και κριτικής σκέψης. Ειδικότερα, γλώσσα συνιστά φορέα και μέσο υλοποίησης των σκοπών των υπόλοιπων μαθημάτων και γενικά της εκπαίδευσης. Ωστόσο, αντιμετώπιση της γλώσσας ως εργαλείου (μάθησης στον σχολικό και εξωσχολικό χώρο αλλά και διεξαγωγής του μαθήματος) συνυπάρχει με τη θεώρησή της ως αξίας και ως φορέα πολιτισμού. Από την άλλη πλευρά, η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως μέσο δράσης και αλληλεπίδρασης των ανθρώπων, καθώς και ως μέσο κατανόησης, έκφρασης, περιγραφής και μετατροπής της πραγματικότητας, αλλά και δημιουργίας πραγματικότητας. Γενικός σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος της Γλώσσας είναι ο/η μαθητής/τρια να μάθει να χειρίζεται όσο το δυνατόν καλύτερα την ελληνική

γλώσσα, να την καταλαβαίνει, να την ομιλεί, να τη διαβάζει με άνεση, ώστε να συμμετέχει ενεργά στη σχολική και την ευρύτερη κοινωνία του.

Κυρίως, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η καλλιέργεια της γλώσσας γίνεται σε επίπεδο επικοινωνιακής δραστηριότητας και σε επίπεδο γλωσσικής σκέψης και στοχασμού, ώστε το παιδί να μπορεί να χειριστεί και να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σε διάφορες γλωσσικές απαιτήσεις του κοινωνικού του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με τον Cummins, η διδακτική της γλώσσας θα πρέπει να αποσκοπεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων των μαθητών τέτοιων που θα τους επιτρέπουν την καθημερινή, λειτουργική επικοινωνία σε επίπεδο κοινωνικών συναναστροφών, αλλά και στην ανάπτυξη ακαδημαϊκών δεξιοτήτων, που αφορούν στην ικανότητα ανταπόκρισης τους στις απαιτήσεις του σχολικού Α.Π.Σ. (Cummins, 1981)

3.4 e-Learning και Νεοελληνική Γλώσσα

Οι ΤΠΕ δεν περιορίζονται στον πληροφορικό αλφαριθμητισμό, αλλά προσφέρουν εργαλεία τα οποία διαθέτουν έντονη δυναμική και αποτελούν εφαρμογές υποστήριξης, ενίσχυσης και εμπλουτισμού της διδασκαλίας και της μάθησης (Τζιμογιάννης, 2001), μέσα από διάφορων τύπων αναπαραστάσεις του μαθησιακού περιεχομένου. Ο όρος ηλεκτρονική μάθηση (e-Learning) μπορεί γενικά να οριστεί η οποιαδήποτε χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών, αξιοποιώντας ιδιαίτερα το διαδίκτυο και τις υπηρεσίες του, για τη δημιουργία εμπειριών μάθησης, με απώτερο σκοπό την απόκτηση νέων γνώσεων, δεξιοτήτων και την αλλαγή στάσεων ή αντιλήψεων σε μια ομάδα στόχο (Καμπουράκης & Λουκής, 2006). Η ηλεκτρονική μάθηση παρέχει δύο βασικές δυνατότητες: το πολυμεσικό εκπαιδευτικό περιεχόμενο και την προσωποποίηση, εξατομίκευση (personalization), οι οποίες είναι πολύ σημαντικές για την αύξηση της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας πολλών κατηγοριών και μορφών εκπαίδευσης (Turban, et al., 2004). Παρόλα αυτά, είναι σαφές ότι η τεχνολογία δεν δημιουργεί από μόνη της διεργασίες μάθησης, απλώς υποβοηθά στη μετάδοση του περιεχομένου της και στην αποτελεσματικότερη πραγματοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Γι αυτό το λόγο, το σημείο εκκίνησης σε κάθε τεχνολογική δραστηριότητα είναι οι άνθρωποι στους οποίους αυτή απευθύνεται (Καμπουράκης & Λουκής, 2006, σελ. 25). Οι εκπαιδευτικοί μάλλον βρίσκονται ακόμα σε περίοδο κατά την οποία δεν έχει αφομοιωθεί η τεχνολογική κουλτούρα με αποτέλεσμα την τεχνοκρατική

σχεδίαση πληροφορικών μαθησιακών περιβαλλόντων και όχι την ανάπτυξη μαθητοκεντρικών διδακτικών καταστάσεων με τον υπολογιστή. Η ενεργοποίηση γνωστικών διεργασιών υψηλού επιπέδου αυξάνει με τη συχνότητα χρήσης των γνωστικών εργαλείων (Liu, et al., 2004), υποδηλώνοντας ότι απαιτείται σχεδίαση κατάλληλων μαθησιακών δραστηριοτήτων από τους εκπαιδευτικούς, ώστε να αναπτύσσεται η δημιουργικότητα και η κριτική σκέψη των μαθητών σε αντίθεση με αυτές που αξιοποιούν τις ΤΠΕ κυρίως ως εποπτικά εργαλεία. Όσον αφορά το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ), που ακολούθησε το Ενιαίο Πλαίσιο αναγνωρίζεται η αξία των ΤΠΕ και επισημαίνεται ότι «η εισαγωγή και χρήση τους στην εκπαιδευτική πράξη δεν θα πρέπει να αντιμετωπιστεί υπό το πρίσμα ενός απλού τεχνολογικού εκσυγχρονισμού ως αυτοσκοπού. Θα πρέπει να γίνει με παιδαγωγικές προϋποθέσεις οι οποίες θα εξασφαλίσουν την ανθρωπιστική παιδεία για την κοινωνία που οραματιζόμαστε», ώστε ο μαθητής να προσεγγίσει κριτικά τόσο την κοινωνία της πληροφορίας όσο και την κοινωνία της γνώσης. Επισημαίνεται επίσης ότι ο ρόλος και η αξία της χρήσης των σύγχρονων εκπαιδευτικών μέσων βρίσκονται σε εκείνα ακριβώς τα χαρακτηριστικά που τα διαφοροποιούν από τα παραδοσιακά (Ντίνας & Γκαντιά, 2017) Είναι σαφές ότι δίνεται έμφαση στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ. Η παιδαγωγική αξιοποίηση προκύπτει κυρίως από την ανάγκη για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μαθησιακών δραστηριοτήτων με τον υπολογιστή (Κόμης, 2004; Bower, et. al., 2010; Baxter, et. al., 2011). Ο εκπαιδευτικός προσφέρει μέσω αυτών των δραστηριοτήτων δυνατότητες προσέγγισης της γνώσης, της πληροφορίας, της επεξεργασίας αυτής και της επικοινωνίας.

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας αποτελεί μια κεντρική επιλογή του Νέου Προγράμματος Σπουδών: οι νέες τεχνολογίες παρέχουν πρόσβαση σε μια αστείρευτη πηγή πληροφοριών και αποτελούν απαραίτητο επικουρικό μέσο για τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος, εφόσον μπορούν να μετατρέψουν την απόκτηση πληροφοριών σε απόκτηση γνώσεων. Η γνώση όμως, όπως νοείται στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού που υιοθετείται στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, είναι προϊόν κριτικής αντιμετώπισης της πληροφορίας. Τα εργαλεία του web 2.0 (Gray , et al., 2010) που υιοθετούνται στο Πρόγραμμα Σπουδών προϋποθέτουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών/τριών σε γλωσσικές δραστηριότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου.

3.5 Συστήματα καθοδηγούμενης διδασκαλίας και θεματικές εγκυκλοπαίδειες για τη διδασκαλία της γλώσσας στο δημοτικό.

Τα λογισμικά αυτής της κατηγορίας λειτουργούν σε μεγάλο βαθμό ως υποστηρικτικό υλικό στο υπάρχον αναλυτικό πρόγραμμα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν εύκολα και αυτόνομα από τους μαθητές και απαιτούν ελάχιστο χρόνο εκμάθησης. Καλύπτουν μεγάλο εύρος του αναλυτικού προγράμματος ενώ υποστηρίζουν κυρίως δραστηριότητες εξάσκησης και πρακτικής γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί ή οικοδομηθεί εκτός υπολογιστικού περιβάλλοντος:

1. Εκπαιδευτικό Λογισμικό (CD-ROM) Γλώσσα Α' & Β' Δημοτικού (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο)
2. Εκπαιδευτικό Λογισμικό (CD-ROM) Γλώσσα Γ' & Δ' Δημοτικού, (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο)
3. Εκπαιδευτικό Λογισμικό (CD-ROM) Γλώσσα Ε' & ΣΤ' Δημοτικού, (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο)
4. Revelation Natural Art (ανάπτυξη δημιουργικότητας, επικοινωνία, έκφραση)
5. Ψηφιακό Λεξικό (Τριανταφυλλίδη) – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Γλώσσα, Δ', Ε' & ΣΤ') (Γλώσσα, Δ', Ε' & ΣΤ')
6. Σώματα Κειμένων – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Γλώσσα, Δ', Ε' & ΣΤ')
7. Λογονόστηση (Γλώσσα, Δ', Ε' & ΣΤ')

3.5.1 Εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέσω Διαδικτύου

Στην κατηγορία αυτή χρησιμοποιούνται οι παρακάτω εφαρμογές (κάποιες από τις οποίες θα αποτελέσουν αντικείμενο και του γενικού μέρους) στο πλαίσιο του γνωστικού αντικειμένου.

- Μηχανές αναζήτησης (π.χ. Google, κλπ.)
- Ψηφιακές εγκυκλοπαίδειες (π.χ. ελληνική Wikipedia ή Encarta Kids)
- Εκπαιδευτικές πύλες (π.χ. epyna, e-yliko, Πύλη για την ελληνική γλώσσα)
- WebQuests, Blogs, Wikis, Forums

3.5.2 Σχάρα παρουσίασης και ανάλυσης λογισμικών για εκπαιδευτικούς

α/α	Τίτλος Λογισμικού	Συνοπτική Περιγραφή	Γνωστικό Αντικείμενο	Κατηγορία Λογισμικού	Τάξη	Φορέας Έκδοσης/ Χαρακτηριστικά	Δικτυακός Τόπος	Πιστοποίηση από ΠΙ	Δικαιώματα Χρήσης
1	Γλώσσα Α' & Β' Δημοτικού	Εκπαιδευτικό λογισμικό πολυμέσων με ασκήσεις εξάσκησης και πρακτικής που λειτουργεί ως υποστηρικτικό υλικό στο πρόγραμμα σπουδών της Γλώσσας	Γλώσσα	Εξάσκηση και Πρακτική / Καθοδόγηση	Α' , Β'	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	http://www.pi-schools.gr/	ΝΑΙ	ΥΠΕΠΘ
2	Γλώσσα Γ' & Δ' Δημοτικού	Εκπαιδευτικό λογισμικό πολυμέσων με ασκήσεις εξάσκησης και πρακτικής που λειτουργεί ως υποστηρικτικό υλικό στο πρόγραμμα σπουδών της Γλώσσας	Γλώσσα	Εξάσκηση και Πρακτική / Καθοδόγηση	Γ' , Δ'	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	http://www.pi-schools.gr/	ΝΑΙ	ΥΠΕΠΘ

3	Γλώσσα Ε' & ΣΤ' Δημοτικού	Εκπαιδευτικό λογισμικό πολυμέσων με ασκήσεις εξάσκησης και πρακτικής που λειτουργεί ως υποστηρικτικό υλικό στο πρόγραμμα σπουδών της Γλώσσας	Γλώσσα	Εξάσκηση και Πρακτική / Καθοδότηση	Ε' , ΣΤ'	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	http://www.pi-schools.gr/	ΝΑΙ	ΥΠΕΠΘ
4	Επεξεργαστής κειμένου	Εκπαιδευτικό λογισμικό πολυμέσων για μορφοποίηση, προσθήκη εικόνων και γραφικών, δημιουργία πολυτροπικών εγγράφων.	Γλώσσα	Καθοδήγηση και εκπαίδευση στις μικρές τάξεις, Γραφή κειμένων (ατομικά ή/και ομαδικά), επεξεργασία ως προς τη δομή,την ορθογραφία, τη στίξη. Παραγωγή διάφορων μορφών γραπτού λόγου. Καλλιέργεια γλωσσικού και νέων γραμματισμών.	Σε όλες τις Τάξεις	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας	http://old.greek-language.gr/	ΝΑΙ	ΥΠΕΠΘ

4. Ψηφιακό Υλικό για το Δημοτικό

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρατίθεται ενδεικτικά μέρος της αξιολόγησης και της προσαρμογής εκπαιδευτικών σεναρίων και δραστηριοτήτων στο γνωστικό αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας.

4.1. Γλώσσα Στόχος της ενότητας

Στόχος της ενότητας είναι η ανάπτυξη της ικανότητας αξιολόγησης του σχετικού λογισμικού υποστήριξης της γλωσσικής διδασκαλίας, η αξιολόγηση σεναρίων που κινούνται σ' αυτή την κατεύθυνση και η ικανότητα προσαρμογής σεναρίων που θα αξιοποιούν τα υπολογιστικά περιβάλλοντα (όπως η επεξεργασία κειμένου) προς την κατεύθυνση του πολυγραμματισμού. Προτεινόμενα λογισμικά (ενδεικτικά):

- » Κλειστά περιβάλλοντα και συσχετίσή τους με τις σύγχρονες γλωσσοδιδακτικές αντιλήψεις (πχ λογισμικά Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Ιδεοκατασκευές, Λογομάθεια, κλπ.)
- » Ανοιχτά περιβάλλοντα και γλωσσική διδασκαλία (Επεξεργασία Κειμένου, Σώματα Κειμένων, Ηλεκτρονικά Λεξικά Κόμβου Ελληνικής Γλώσσας)
- » Ηλεκτρονικά περιβάλλοντα παραγωγής λόγου: ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει το ψηφιακό κείμενο

4.1.1 Παιδαγωγική προσέγγιση

Η χρήση των προτεινόμενων λογισμικών και των σεναρίων που τα συνοδεύουν περιστρέφεται γύρω από τα ακόλουθα ζητήματα (σε συνάρτηση με το επίπεδο εκπαίδευσης (Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όλες τις τάξεις Δημοτικού):

- A. Η γλώσσα ως αντικείμενο διδασκαλίας. Η έμφαση δίνεται στην υποστήριξη που παρέχουν τα κλειστά και ανοιχτά περιβάλλοντα σε ζητήματα γλωσσικής ενημερότητας και λειτουργίας της γλώσσας.
- B. Η γλώσσα ως μέρος των κοινωνικών πρακτικών και ΤΠΕ. Η έμφαση δίνεται στις ΤΠΕ ως μέσα πρακτικής γραμματισμού:
 - τεχνικές ιδιαιτερότητες σε σχέση με την παραδοσιακή τεχνολογία παραγωγής και πρόσληψης λόγου (π.χ. ο επεξεργαστής κειμένου και τα συνοδευτικά εργαλεία του (διορθωτής, λεξικό συνωνύμων).

- Δημιουργία αυθεντικών περιστάσεων επικοινωνίας, χρήση διαφοροποιημένου – επικοινωνιακού λόγου.
- Ανάλυση των περιστάσεων επικοινωνίας και δημιουργία του κατάλληλου κειμένου: συμβατικού, ψηφιακού.
- Ιδιαιτερότητες του ψηφιακού κειμένου. Εξοικείωση με διαφορετικά κειμενικά είδη, το υποκείμενο, τα πολυτροπικά κείμενα, την ιδιαιτερότητα των βάσεων δεδομένων ως περιβάλλοντων αναζήτησης γλωσσικού υλικού.
- Τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα ως περιβάλλοντα διδασκαλίας του γραπτού λόγου. Τέτοια περιβάλλοντα είναι τα προγράμματα Επεξεργασίας κειμένου που επιτρέπουν να αντιληφθούμε το γράψιμο ως διαδικασία.

4.2 Γλώσσα Α' - Β' Δημοτικού

<http://ts.sch.gr/repo/online-packages/dim-glossa-a-b/>

Το εκπαιδευτικό λογισμικό για τη διδασκαλία της γλώσσας στις τάξεις Α και Β στηρίζεται στο περιεχόμενο του Αναλυτικού Προγράμματος για το γλωσσικό μάθημα και του ΔΕΠΠΣ όσον αφορά στο σχεδιασμό, την επιλογή περιεχομένων, τη στοχοθεσία, τις προτεινόμενες δραστηριότητες. Οι δυνατότητες της τεχνολογίας το καθιστούν ευέλικτο στην εφαρμογή, αφού:

- Οι θεματικές ενότητες, αλλά και οι υποενότητες σε κάθε θεματική απαιτούν καταρχήν γραμμική εφαρμογή: διδασκαλία γραμμάτων, δίψηφων φωνηέντων, συνδυασμών, δίψηφων συμφώνων, εμπέδωση του μηχανισμού της ανάγνωσης και της γραφής. Κυρίως η πρώτη θεματική: Η μαγική γραμμούλα, θεωρητικά, απευθύνεται σε παιδιά της Α τάξης αποκλειστικά. Οι επόμενες θεματικές αφορούν και τις δύο τάξεις. Η 2η και η 3η σε επίπεδο διδασκαλίας καινούριων γνώσεων για τα παιδιά της Α τάξης και ανάκλησης γνώσεων που αποκτήθηκαν στην Α τάξη για αυτά της Β. Η 4η θεματική αρχικά σχεδιάστηκε για τα παιδιά της Β τάξης, χωρίς να αποκλείονται και αυτά της Α, εφόσον μπορούν να ανταποκριθούν. Με άλλα λόγια η χρήση του λογισμικού δεν υπαγορεύεται από την ηλικία των μαθητών αλλά από το βαθμό κατάκτησης των γλωσσικών δεξιοτήτων, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών για τη γλωσσική διδασκαλία στις δύο τάξεις.

- Ο εκπαιδευτικός είναι ελεύθερος να επιλέξει το χρόνο ενασχόλησης με το συγκεκριμένο υλικό ανάλογα με την τάξη, τη σύνθεση του μαθητικού δυναμικού και τους στόχους της όλης διδακτικής ενέργειας. Μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητα από τα αντίστοιχα βιβλία για τη γλωσσική διδασκαλία ή ενισχυτικά για την ικανοποίηση των διδακτικών στόχων. Αποτελεί υλικό εμπέδωσης εννοιών και γνώσεων που αφορούν τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και στο σύνολό του αφορά και τις δύο τάξεις. Για την πρώτη θεματική θα σημειώσουμε ότι μπορεί το λογισμικό να προηγείται του βιβλίου, αφού η διδασκαλία των γραμμάτων γίνεται με τρόπο αρκετά δημιουργικό.

- Με δεδομένο ότι σημαντικός αριθμός των παιδιών της μαθητικής κοινότητας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν χρησιμοποιεί κυρίως την ελληνική γλώσσα σε επίπεδο οικογένειας και στενού κοινωνικού περιβάλλοντος, προκύπτει επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας ή υποστήριξης των προϋποθέσεων για μια ουσιαστική και αποτελεσματική γνώση-κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας. Το εκπαιδευτικό λογισμικό για τα παιδιά αυτών των τάξεων ή για όσα βρίσκονται σε ανάλογο επίπεδο γνώσης της ελληνικής γλώσσας έχει τη δομή «πακέτων» ευέλικτου διδακτικού υλικού. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες παιδιών και τάξεων σε μια προσπάθεια εξειδίκευσης των στόχων και εξατομίκευσης της διδασκαλίας. Επίσης θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως υποστηρικτικό υλικό για την ενισχυτική διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και σε αλλοδαπούς, παλιννοστούντες και νεοπρόσφυγες που φοιτούν στα δημοτικά σχολεία. Αποτελεί με

άλλα λόγια μια πρόταση για την ενίσχυση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας για παιδιά, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, που βρίσκονται στο επίπεδο των αρχαρίων όσον αφορά τη γνώση της ελληνικής γλώσσας.

- Η διατυπωμένη κατά ενότητα και δραστηριότητα στοχοθεσία είναι ενδεικτική και συνοδεύεται από (περιγραφικά μάλλον) σχόλια παιδαγωγικού-διδακτικού χαρακτήρα. Αποτελούν σημείο αναφοράς για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος, όπως ευελπιστούν οι δημιουργοί, θα προσαρμόζει τους στόχους στην τάξη του.

- Ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας κάθε δραστηριότητας ο εκπαιδευτικός καλείται να επιλέξει τη μορφή διδασκαλίας, η οποία μπορεί να συναρτάται με τη μορφή κοινωνικής οργάνωσης της τάξης κάθε φορά και να οδηγεί σε διδακτικές, μεθοδολογικές προσεγγίσεις που θεωρούνται κατά περίπτωση ως οι πλέον κατάλληλες. Με άλλα λόγια, η ομάδα των δημιουργών αποφεύγει να προτείνει συστηματικά αν οι εργασίες πρέπει να γίνουν ατομικά, εταιρικά ή ομαδικά, ακριβώς για να μη λειτουργήσουν οι προτάσεις της δεσμευτικά ως προς την εξειδίκευση των στόχων από τους εκπαιδευτικούς. Γενικά, σημειώνεται ότι σε περιπτώσεις που το λογισμικό χρησιμοποιείται στο πλαίσιο μιας προσπάθειας για ανατροφοδοτική διδασκαλία, προκειμένου να καλυφθούν διαπιστωμένα γνωστικά κενά, για ενισχυτική διδασκαλία, προκειμένου να υποστηριχτούν παιδιά με δυσκολίες στην ανάπτυξη των γλωσσικών τους δεξιοτήτων ή παιδιά για τα οποία η ελληνική δεν είναι η μητρική γλώσσα, η εξατομικευμένη προσέγγιση των δραστηριοτήτων του λογισμικού είναι η πλέον ενδεδειγμένη, πάντα χωρίς αφοριστικές δηλώσεις δεσμευτικές υποδείξεις. Σε περιπτώσεις που ο βαθμός δυσκολίας μιας δραστηριότητας είναι υψηλός ή τα παιδιά γνωρίζουν κάτι για πρώτη φορά είτε ως αναγνώστες είτε ως δημιουργοί ενός κειμενικού είδους για παράδειγμα, τότε η εταιρική και περισσότερο η ομαδική μορφή διδασκαλίας (οι ομάδες εργασίας) είναι καταλληλότερες για την ικανοποίηση των διδακτικών στόχων. Η επιλογή της ομαδοσυνεργατικής μορφής διδασκαλίας, βέβαια, είναι η πλέον κατάλληλη και για να αντιμετωπισθούν οι υπάρχουσες ελλείψεις στην υλικοτεχνική υποδομή σχολικών μονάδων. Ο αριθμός των διαθέσιμων Η/Υ επιβάλλει την ομαδική διαχείριση του υλικού.

- Τα εκπαιδευτικά λογισμικά για τη γλωσσική διδασκαλία σε επίπεδο δυνατοτήτων είναι πιο ευέλικτα από το έντυπο υλικό. Εκπαιδευτικοί και παιδιά ορίζουν το χρόνο και τη διάρκεια της ενασχόλησης και επιλέγουν επιμέρους δραστηριότητες. Για τη

χρήση του λογισμικού υπάρχει η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν: η ώρα του επαναληπτικού μαθήματος της Παρασκευής, οι ώρες προετοιμασίας στο Ολοήμερο σχολείο, η ώρα του μαθήματος του Η/Υ στο Ολοήμερο σχολείο, ώρες του γλωσσικού μαθήματος στο πλαίσιο της αξιοποίησης των δυνατοτήτων του Αναλυτικού Προγράμματος (είναι γνωστό ότι σε ποσοστό μέχρι 25% οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αντικαταστήσουν το περιεχόμενο των βιβλίων με υλικό που θεωρούν περισσότερο αποτελεσματικό για την τάξη τους) και ώρες διδασκαλίας άλλων μαθημάτων, όταν δραστηριότητες του λογισμικού το αφορούν, αφού η διαθεματικότητα υπαγόρευσε πολλές επιλογές. Το εργαστήρι του μαθητή του επιτρέπει την ουσιαστική αξιοποίηση των δυνατοτήτων του Η/Υ για να γίνει αποτελεσματικότερη η χρήση του διδακτικού υλικού και να διασφαλίσει τη διαρκή του ανανέωση, βασική προϋπόθεση για να παραμείνει σύγχρονο ως προς τη διατύπωση διαφορετικών κάθε φορά στόχων κατά τάξη, σχολική μονάδα και περιοχή.

- Ως προς την ικανοποίηση στόχων της γλωσσικής διδασκαλίας, με το λογισμικό επιδιώκεται η υποστήριξη της ακρόαση ως γλωσσικής δεξιότητας εκτός της ανάγνωσης και της γραφής. Οι δραστηριότητες ακρόασης υποστηρίζουν και τη διδασκαλία της προφοράς για όσα παιδιά δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα ως μητρική ή δεν τη χρησιμοποιούν στη καθημερινή τους επικοινωνία αρκετά συχνά ή αρκετό χρονικό διάστημα.

- Στο σύνολο των δραστηριοτήτων, με σημείο αναφοράς τη λειτουργία της αξιολόγησης των επιδόσεων των παιδιών, παρατηρείται το εξής: Οι περισσότερες είναι δραστηριότητες κλειστού τύπου που απαιτούν συγκεκριμένες απαντήσεις και ενέργειες και ελέγχονται από το ίδιο το λογισμικό, με έναν τρόπο που λειτουργεί ανατροφοδοτικά και ενισχύει την αυτοαξιολόγηση κάθε παιδιού. Υπάρχουν και δραστηριότητες γραπτής έκφρασης που είναι ανοικτές. Το ρόλο του αξιολογητή αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός, στον οποίο δίνονται επιπλέον πληροφορίες στον Οδηγό, όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο. Η βασική στοχοθεσία του λογισμικού περιλαμβάνει και στόχους πολιτισμικούς και αξιακούς, οι οποίοι αναπτύσσονται και σε ένα πλαίσιο γενικότερης διαθεματικής θεώρησής της: λαϊκός πολιτισμός, μυθολογία, γεωγραφία, περιβαλλοντική εκπαίδευση, εκπαίδευση για την ειρήνη, μαθηματικά, αισθητική αγωγή προσεγγίζονται και προσφέρουν τη δυνατότητα να ικανοποιηθούν οι στόχοι της γλωσσικής διδασκαλίας. Σε ικανοποιητικό βαθμό ανάμεσα στα κείμενα που επιστρατεύτηκαν στο λογισμικό υπάρχουν κείμενα

παιδικής λογοτεχνίας. Η δυνατότητα της παιδικής λογοτεχνίας να υποστηρίξει την ικανοποίηση των στόχων της γλωσσικής διδασκαλίας αλλά και αξιακούς στόχους υπαγόρευσε τη συγκεκριμένη επιλογή. ολική μονάδα και περιοχή.

Ο δίσκος «Γλώσσα Α' – Β' Δημοτικού» αποτελείται από μια σειρά δραστηριοτήτων δημιουργημένων υπό μορφή κινουμένων σχεδίων και με υποστήριξη αλληλεπίδρασης, ώστε να ελκύσουν το ενδιαφέρον των μαθητών και να τους πείσουν να εμπλακούν ενεργά στην εξερεύνηση των διαφόρων τμημάτων του προγράμματος ώστε να μάθουν να αναγνωρίζουν σχήματα, γράμματα, λέξεις και αντικείμενα. Μέσα από την αφήγηση, το φιλικό περιβάλλον που προσομοιάζει σπίτι αλλά και παιδική χαρά, το παιδί εξερευνά τις επιλογές με τη βοήθεια του ποντικιού και κεντρίζεται το ενδιαφέρον του.

Κατά την ενεργοποίηση του λογισμικού, ο μαθητής καλείται να εισάγει το όνομά του: Αν χρησιμοποιεί πρώτη φορά την εφαρμογή, θα πρέπει να πληκτρολογήσει το όνομά του στο αντίστοιχο πεδίο. Σε επόμενες χρήσεις της εφαρμογής, το όνομα θα εμφανίζεται στη λίστα στο κάτω μέρος του παραθύρου. Αρκεί να το εντοπίσει και να το επιλέξει. Η εφαρμογή διατηρεί τα κείμενα που γράφει κάθε χρήστης. Επίσης εμφανίζει και μία ένδειξη σε όλες τις δραστηριότητες που έχει συμπληρώσει επιτυχώς.

Θεματική ενότητα

«Η μαγική γραμμούλα»

Η διδασκαλία των γραμμάτων-φθόγγων

Η πρόταση που παρουσιάζεται για την υποστήριξη της διδασκαλίας των γραμμάτων-φθόγγων της ελληνικής γλώσσας βασίζεται μεθοδολογικά στα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα για τη διδασκαλία της πρώτης ανάγνωσης και γραφής. Χρησιμοποιήθηκαν, κατ' επιλογή, στοιχεία πολλών μεθόδων. Βασική αρχή στην οποία στηρίχτηκαν οι επιλογές είναι η αποδοχή της επιστημονικής άποψης που προτείνει τη σταθερή φωνημική διδασκαλία, εμπλουτισμένη με πλούσιες αναγνωστικές και γραφικές εμπειρίες. Σε ποιήματα με πρωταγωνιστικό πρόσωπο τη μαγική γραμμή, που έχει το μοναδικό χάρισμα να μεταμορφώνεται σε ότι αγγίζει και να αποκτά ταιριαστή φωνή, τα παιδιά θα συναντούν το γράμμα και το φθόγγο σε μια συστηματική διδασκαλία της σχέσης ήχου- γραπτού συμβόλου, ήχου- λέξης.

Το χρησιμοποιούμενο λεξιλόγιο, η ποσότητα και η ποιότητα των πληροφοριών, η συναισθηματική φόρτιση, η καταγραφή δράσεων βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με τους στόχους της διδασκαλίας της πρώτης ανάγνωσης και γραφής, αλλά και με τις δυσκολίες της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε μαθητές για τους οποίους δεν είναι η μητρική γλώσσα. Η φιλοσοφία του λογισμικού άλλωστε βασίζεται στην άποψη ότι αποτελεί υλικό εμπέδωσης σε επίπεδο συλλογικής και εξατομικευμένης μαθησιακής διαδικασίας. Στη συνέχεια υπάρχει για κάθε γράμμα ένας σταθερός κορμός δραστηριοτήτων παρουσίασης γράμματος - φθόγγου, αναγνώρισής τους και χρήσης τους για την απόκτηση γλωσσικών εμπειριών σε επίπεδο δεξιοτήτων ακρόασης, ανάγνωσης και γραφής. Πιο συγκεκριμένα το παιδί ακούει το κείμενο μικρό ποίημα με την υποστήριξη της οπτικοποιημένης δράσης των ηρώων. Η διαδοχική εμφάνιση της μεταμόρφωσης για τη μαγική γραμμούλα συμβάλλει στην αποτελεσματική γνωριμία του παιδιού με το γράμμα-φθόγγο. Η φορά του γράμματος επίσης υποστηρίζεται ταυτόχρονα με την ακρόαση του ποιήματος.

Η όλη προσέγγιση συνδυάζει τη διδασκαλία γράμματος-φθόγγου και μπορεί να υποστηρίξει τη διδασκαλία της προφοράς για όσα παιδιά δυσκολεύονται. Η μαγική γραμμή υλοποιεί τη «θεωρία» των ζωγραφογραμμάτων: σύνδεση του γράμματος με εικόνες από το βιωματικό και εμπειρικό χώρο των παιδιών. Για τη στήριξη της διδασκαλίας γράμματος-φθόγγου με τον ταυτόχρονο εμπλουτισμό του λεξιλογίου και την καλλιέργεια της φωνολογικής συνείδησης δημιουργήθηκαν δραστηριότητες, οι οποίες εναλλάσσονται για να διατηρούν το στοιχείο της έκπληξης και να προκαλούν το ενδιαφέρον των παιδιών. Η διαθεματικότητα και η δημιουργία περιβάλλοντος «προσομοίωσης» περιστάσεων επικοινωνίας υπαγόρευσε τις επιλογές σε όλη την ενότητα.

4.3. Γλώσσα Γ' - Δ' Δημοτικού

<http://ts.sch.gr/repo/online-packages/dim-glossa-c-d/>

Το λογισμικό αυτό αποτελείται από 4 θεματικές ενότητες («Γνωρίζοντας τη χώρα μου», «Εργασία», «Παιχνίδια του κόσμου» και «Ιστορία της γραφής»). Κάθε θεματική ενότητα προβάλλεται μέσα από μια σειρά ευχάριστων δραστηριοτήτων που θυμίζουν κινούμενα σχέδια. Η κάθε ενότητα χωρίζεται σε επιμέρους τμήματα τα οποία περιλαμβάνουν εικόνες, κείμενα, αφήγηση αλλά και δραστηριότητες τύπου παιχνιδιού. Πέρα από τις Ενότητες, υπάρχει το Εργαστήριό μέσω του οποίου μπορούμε να δημιουργήσουμε κάρτες, ημερολόγιο, πρόσκληση, κόμικ ή σύνθεση. Τέλος, υπάρχει ακόμη μια κατηγορία: οι Ασκήσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για σκοπούς αξιολόγησης των γνώσεων των μαθητών στη γραμματική των εννοιών του δίσκου. Στο αρχείο του λογισμικού μπορείτε να βρείτε και αναλυτικό οδηγό χρήσης και παιδαγωγικής αξιοποίησής του.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να προγραμματίσει τη χρήση του συγκεκριμένου ψηφιακού δίσκου σύμφωνα και με τα κεφάλαια που καλύπτονται από τα βιβλία της Γλώσσας. Οι μαθητές μπορούν να εργαστούν αξιοποιώντας συγκεκριμένα τμήματα του λογισμικού, τόσο για δημιουργία εργασιών / συμπλήρωση των ασκήσεων, όσο και για χρήση των πηγών σε άλλες εργασίες (π.χ. μελέτη για την ιστορία της γραφής).

Με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό λογισμικό επιδιώκεται να υποστηριχθούν τα εξής: Η ενεργοποίηση μηχανισμών ακουστικής και απαντητικής ικανότητας, η αποτελεσματική ακρόαση, η αναγνώριση και η ερμηνεία διαθέσεων, προθέσεων και συναισθημάτων σε επίπεδο ανάγνωσης και ακρόασης, η περιγραφή και η αφήγηση γεγονότων, η ανάλυση, η αξιολόγηση και η χρήση πληροφοριών, η κατανόηση του περιεχομένου κάθε κειμενικού είδους και η δυνατότητα σύνταξής τους, η αναγνώριση του επιπέδου του ύφους για κάθε κείμενο και η διαμόρφωση κριτηρίων επιλογής κειμένων για ανάγνωση, η προσαρμογή λεξιλογίου, ύφους κατά περίσταση επικοινωνίας αποτελούν βασικούς στόχους στην επιλογή των θεματικών και τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού. Η δομή της πρότασης, της παραγράφου, του κειμένου, η εσωτερίκευση πτωτικών κλιτικών σχημάτων, ουσιαστικών, επιθέτων, ρημάτων και αντωνυμιών επιχειρείται με ασκήσεις, οι οποίες στηρίζονται στην επικοινωνιακή μέθοδο για τη γλωσσική διδασκαλία. Μια συστηματική προσέγγιση, συνήθως χωρίς τη χρήση μεταγλώσσας και την «επισημότητα» της παραδοσιακής γραμματικής, αλλά με τρόπο παιγνιώδη και αποκαλυπτικό διδάσκει την κλίση των βασικών ομάδων ουσιαστικών, επιθέτων και ρημάτων με ασκήσεις που βασίζονται στη λειτουργία των μορφημάτων. Η όλη διαδικασία υποστηρίζεται, κυρίως με στόχο την εξοικείωση των παιδιών στη χρήση τους, από μια εγκυκλοπαίδεια και ένα λεξικό σχετικό με τα περιεχόμενα των χρησιμοποιούμενων κειμένων. Στο σύνολο των δραστηριοτήτων διακρίνονται επιμέρους ομάδες, όσον αφορά τη λειτουργία της αξιολόγησης των επιδόσεων των παιδιών. Υπάρχουν δραστηριότητες κλειστού χαρακτήρα που απαιτούν συγκεκριμένες απαντήσεις και ενέργειες και ελέγχονται από το ίδιο το λογισμικό, με έναν τρόπο που λειτουργεί ανατροφοδοτικά και ενισχύει την αυτοαξιολόγηση κάθε παιδιού. Υπάρχουν δραστηριότητες, γραπτής έκφρασης κυρίως, που είναι ανοικτές. Το ρόλο του αξιολογητή αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός στον οποίο δίνονται επιπλέον πληροφορίες στον Οδηγό, όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο.

Σε κάθε ενότητα στην μπάρα των εργαλείων υπάρχουν το λεξικό, η εγκυκλοπαίδεια και η δραστηριότητα «Αλλάζοντας τις λέξεις».

Θεματική ενότητα

«Γνωρίζοντας τη χώρα μου»

Η ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου» έχει ως στόχο μια περιήγηση στην Ελλάδα μέσα από κείμενα, εικόνες και δημιουργικές δραστηριότητες. Δόμηση, αποδόμηση προτάσεων, κλίση των μερών του λόγου, επαφή-κατανόηση-σύνταξη κειμένων αναφορικών και κατευθυντικών, επαφή με τη λογοτεχνία και την τέχνη, την παράδοση και τα μνημεία αποτελούν το υλικό της διδασκαλίας.

Η γλώσσα διδάσκεται διαθεματικά. Γεωγραφία, λαϊκός πολιτισμός, μουσική, μουσειακή εκπαίδευση είναι μερικοί από τους γνωστικούς τομείς για τη διατύπωση των γνωστικών, συναισθηματικών, ψυχοκινητικών και πρακτικών στόχων. Με στόχο μια περιήγηση στην Ελλάδα μέσα από κείμενα, εικόνες και δημιουργικές δραστηριότητες το σενάριο βασίζεται στον πρωταγωνιστικό ρόλο μιας ομάδας παιδιών που αποφασίζουν να περιηγηθούν στη χώρα τους με την υποστήριξη του ενήλικα-μορφωμένου, ο οποίος και αποτελεί το πρόσωπο κλειδί για την εξέλιξη του σεναρίου και την παροχή πληροφοριών-γνώσεων. Τα παιδιά θέλουν να γνωρίσουν τη χώρα, όπου ζουν, και ταυτόχρονα να τη συστήσουν μέσα από τις εμπειρίες που αποκτούν σε όλους τους συμμαθητές που ζουν σ' αυτήν, ανεξάρτητα από τις πολιτισμικές διαφορές που προσδιορίζουν την ιδιαίτερη ταυτότητα του καθενός. Το χτες και το σήμερα παρουσιάζονται έτσι που να στηρίζουν την ικανοποίηση στόχων διαθεματικών και φυσικά με γνώμονα και κύρια επιδίωξη τη διδασκαλία και την κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας.

Η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής ως προς τη σειρά της προσέγγισης θεματικών και δραστηριοτήτων επιτρέπει την προσαρμογή της στοχοθεσίας στην ιδιαιτερότητα κάθε σχολικής μονάδας και τάξης και την εξατομικευμένη ενισχυτική διδασκαλία κειμενικών ειδών και ασκήσεων γραμματικής, σύνταξης και έκφρασης. Η εσωτερίκευση πτωτικών κλιτικών σχημάτων, ουσιαστικών, επιθέτων και αντωνυμιών επιχειρείται με ασκήσεις, στις οποίες προσδιορίζεται η συμπεριφορά της λέξης σε προτασιακό και κειμενικό περιβάλλον. Μια πιο συστηματική προσέγγιση, χωρίς τη χρήση μεταγλώσσας και την «επισημότητα» μιας σοβαροφανούς γραμματικής, αλλά με τρόπο παιγνιώδη και αποκαλυπτικό διδάσκει την κλίση των βασικών ομάδων ουσιαστικών με την άσκηση: Αλλάζοντας τις λέξεις. Σε κάθε ενότητα επιλέγεται ένα

αντιπροσωπευτικό ουσιαστικό, το οποίο συναντάται στο κείμενο, και «διδάσκεται» με παιγνιώδη τρόπο η κλίση του.

Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα επέκτασης της άσκησης με λέξεις της ίδιας κατηγορίας. Η όλη διαδικασία υποστηρίζεται, κυρίως με στόχο την εξοικείωση των παιδιών στη χρήση τους, από μια εγκυκλοπαίδεια και ένα λεξικό σχετικό με τα περιεχόμενα των χρησιμοποιούμενων κειμένων. Το σενάριο ξεκινά με τη συνάντηση των φίλων και την απόφασή τους να επισκεφτούν το θείο Αριστείδη, για να ταξιδέψουν μαζί του στην Ελλάδα. Η κεντρική οθόνη της παρούσας ενότητας εμφανίζει τους ήρωες της ιστορίας καθώς και ένα χάρτη της Ελλάδας. Η ενότητα αποτελείται από 15 σύνθετες δραστηριότητες, οι οποίες συνδέονται θεματικά με μια περιοχή της Ελλάδας

4.4. Γλώσσα Ε΄ - Στ΄ Δημοτικού

<http://ts.sch.gr/repo/online-packages/dim-glossa-e-st/>

Το λογισμικό «Γλώσσα Ε' και Στ' Δημοτικού» αποτελείται από 4 ενότητες («Περιβάλλον και τοπίο», «Λέξεις και φαντασία», «Εκδήλωση στα Χανιά», «Στο Λούνα Παρκ»). Η κάθε ενότητα αποτελείται από μια σειρά δραστηριοτήτων που συνδέονται μεταξύ τους και έχουν άμεση σχέση με τη γραμματική της Ε' και Στ' Δημοτικού. Οι εργασίες είναι κλειστού τύπου (επιλογή σωστής απάντησης) αλλά και ανοικτού (συγγραφή μικρής ιστορίας / περιγραφής, δημιουργία κόμικ). Στο αρχείο του λογισμικού μπορείτε να βρείτε και αναλυτικό οδηγό χρήσης και παιδαγωγικής αξιοποίησής του. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να προγραμματίσει τη χρήση του συγκεκριμένου ψηφιακού δίσκου σύμφωνα και με τα κεφάλαια που καλύπτει από τα βιβλία της Γλώσσας. Μπορούν να εργαστούν ομαδικά στις δημιουργικές εργασίες του περιεχομένου και να ανακοινώσουν τα αποτελέσματά τους στην τάξη (π.χ. το ημερολόγιο) ή να διαμορφώσουν τη δική τους ιστορία με κόμικς.

Το λογισμικό της Γλώσσας Ε' & ΣΤ' δημοτικού, υπηρετεί τόσο τους άμεσους όσο και τους ευρύτερους σκοπούς της γλωσσικής παιδείας που θέτει το ΔΕΠΠΣ 2003 και τα σχετικά συνοδευτικά κείμενα. Πρόκειται για ένα πολυδύναμο παιχνιδι-εργαλείο στα χέρια του μαθητή, το οποίο λειτουργεί συγχρόνως και κατά περίπτωση:

- Ως υποστηρικτικό υλικό πολυμέσων της γλωσσικής ύλης των έντυπων εγχειριδίων και της διδασκαλίας. Πρώτιστα, καθιστά κατανοητά γλωσσικά φαινόμενα, τα οποία είναι κατά τεκμήριο δύσκολο να διδαχθούν αποτελεσματικά με παραδοσιακές πρακτικές –γραπτές ή προφορικές, όπως π.χ. η περίπτωση επικοινωνίας, οι φραστικές επιλογές, η κατανόηση της διαφοράς γραπτού και προφορικού κ.ά. Παράλληλα και ως ένα σημείο, με το λογισμικό αυτό επιχειρείται μια ευχάριστη προσέγγιση γλωσσικών αντικειμένων, τα οποία κατά παράδοση απωθούσαν το μαθητή. Έτσι, ο μαθητής αισθητοποιεί και εσωτερικεύει τη βασική «διαθεματική» έννοια του συστήματος/δομής και τις συναφείς βασικές έννοιες (basic concepts) της αλληλεξάρτησης, της ομοιότητας, της διαφοράς αντίθεσης, της υπαγωγής, του χρόνου κ.ά. Η σχετική διαδικασία συνίσταται σε παιγνιώδη επεξεργασία δεδομένων από το παιδί, κατά την οποία η υποκείμενη έννοια του γλωσσικού συστήματος χρησιμοποιείται ως στόχος και οδηγός (ΔΕΠΠΣ 2003, σελ. 3737 κ. ε., ΑΠΣ 2003, σελ. 3768 κ. ε.).

Με ανάλογες παιδαγωγικές τεχνικές, προσεγγίζονται και συνειδητοποιούνται αβίαστα η κανονικότητα της γλώσσας, τα όρια της γλωσσικής έκφρασης, οι

νοηματικές αποχρώσεις και η πολυσημία, οι αποκλίσεις που σχετίζονται με το γλωσσικό χιούμορ, τη λογοτεχνική μεταφορά και, τέλος, η δημιουργική γραφή (ΑΠΣ 2003, σελ. 3762). Επίσης, το συγκεκριμένο λογισμικό επιταχύνει το αποτέλεσμα παραδοσιακών μεθόδων κατανόησης της δομής, της επεξεργασίας και της δόμησης του κειμένου και, κυρίως, την αισθητοποίηση της σημασιολογικής δομής του λόγου.

- Ως γενικότερο συμπλήρωμα των μέσων για τη διεύρυνση της γλωσσικής ικανότητας, της επικοινωνιακής δεξιότητας, του εννοιολογικού υποβάθρου και της αισθητικής αντίληψης του παιδιού. Ως εναλλακτική μορφή γλωσσικής μόρφωσης που ενδιαφέρει, ξεκουράζει και διασκεδάζει.
- Ως προαιρετική ενασχόληση που εξοικειώνει το παιδί με τα σύγχρονα μέσα κατάκτησης της γνώσης.
- Ως ελεύθερο βοήθημα του ίδιου του μαθητή, του δασκάλου και κάθε ενήλικου που προσφέρεται να συνδράμει.
- Ως φορέας ευρύτερων πολιτισμικών - αξιακών στόχων, οι οποίοι εντάσσονται στο πλαίσιο της διαθεματικής θεώρησης των περιεχομένων.

Θεματική Ενότητα

«Εκδήλωση στα Χανιά»

Στην αρχή του σεναρίου τα παιδιά διαβάζουν έγγραφο του ΥΠΕΠΘ για την προκήρυξη διαγωνισμού. Η εισαγωγή έχει ως στόχο την υποστήριξη του οπτικού γραμματισμού. Στη συνέχεια εμφανίζεται η κεντρική οθόνη της ενότητας που περιλαμβάνει 7 υποενότητες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
1. Να δημιουργήσουμε ένα ημερολόγιο	Κατανόηση και χρήση πολυτροπικών κειμένων • Πρακτική συνειδητοποίηση της «ονομασιολογικής» επαγωγικής διαδικασίας του λόγου (από τον τίτλο στα επιμέρους του κειμένου: παραγωγή ή απαγωγή) και, αντίστροφα, της «σημασιολογικής διαδικασίας» (από τα επιμέρους του κειμένου στον τίτλο: επαγωγή)
2. Να καλέσουμε τους φίλους μας από την Ευρώπη	Λεκτικές πράξεις: πρόσκληση, ερώτηση, πληροφόρηση • Μορφές εξ αποστάσεως επικοινωνίας (εκτός πλαισίου), και χρήση αντίστοιχων κειμενικών τύπων. Πρακτική συσχέτιση της μορφής του λόγου και των φραστικών επιλογών με την αποτελεσματικότητά του.
3. Να δώσουμε οδηγίες στους φίλους μας	Χρήση διάφορων μορφών πλαισιωμένου λόγου. • Τύποι χρηστικών κειμένων, αναφορικού (πληροφοριακού) και κατευθυντικού λόγου. Απόπειρα-στοιχειώδης προσέγγιση διοικητικού κειμένου.
4. Να παίξουμε ένα παιχνίδι γνωριμίας	Χρήση διάφορων μορφών πλαισιωμένου λόγου (συνέχεια) • Κατανόηση-

	παραγωγή κατευθυντικού και αναφορικού λόγου ειδικών χρήσεων (οδηγίες, ερωτήσεις, περιγραφή προσώπου, δελτίο ταυτότητας, απαρίθμηση περιεχομένων) • Πρακτική συσχέτιση της μορφής του λόγου και των φραστικών επιλογών με την αποτελεσματικότητά του (συνέχεια).
5. Να στείλουμε ανακοίνωση	• Χρήση διάφορων μορφών πλαισιωμένου λόγου (συνέχεια): • Σύνταξη κειμένων μιας ανακοίνωσης-πρόσκλησης για διαφορετικούς αποδέκτες • Επίπεδα ύφους.
6. α ετοιμάσουμε τα φαγητά	Χρήση διάφορων μορφών πλαισιωμένου κατευθυντικού λόγου (συνέχεια): Σύνταξη κατευθυντικού κειμένου με βάση οπτικές πληροφορίες.
7. Να δούμε την εφημερίδα	• Κατανόηση και χρήση πολυτροπικών κειμένων (συνέχεια) • Πρακτική συνειδητοποίηση της «σημασιολογικής διαδικασίας» του λόγου (από τα επιμέρους του πολυτροπικού κειμένου στον τίτλο του: επαγωγή).

4.5 Εργαλείο αξιολόγησης μαθητή (Monitor)

Η εφαρμογή Monitor.exe βρίσκεται στον κεντρικό φάκελο του Cd Rom. Στη πρώτη οθόνη εμφανίζεται η λίστα των μαθητών. Επιλέγοντας ένα μαθητή, δεξιά εμφανίζονται τα γενικά στοιχεία από την ενασχόλησή του με τις ασκήσεις, με πόσες ασκήσεις ασχολήθηκε και πόσους βαθμούς συγκέντρωσε συνολικά. Στο κάτω μέρος της οθόνης εμφανίζεται η ενότητα των ασκήσεων «Λούνα Πάρκ». Κάνοντας κλικ

εμφανίζονται οι επιδόσεις του μαθητή ανά άσκηση με ποσοστά επιτυχίας και με το ανάλογο διάγραμμα (Παυλίδου,2010).

4.6 Εργαλείο διαχείρισης ασκήσεων (Editor)

Η εφαρμογή Editor.exe είναι ένα εργαλείο διαχείρισης των ασκήσεων της κάθε ενότητας. Ο δάσκαλος έχει τη δυνατότητα να προσθέτει, να αφαιρεί και να τροποποιεί τις ασκήσεις. Για την καταγραφή των νέων ασκήσεων από τον δάσκαλο απαραίτητη προϋπόθεση είναι η μεταφορά του περιεχομένου του cd-rom στο σκληρό δίσκο του Η/Υ του δασκάλου και των μαθητών. Το περιεχόμενο του cd-rom πρέπει να μεταφερθεί σε φάκελο, το όνομα του οποίου να μην περιέχει ελληνικούς χαρακτήρες. Προτεινόμενη θέση c:/glossa_EST/ Ο δάσκαλος δημιουργώντας ή τροποποιώντας τις ασκήσεις, τροποποιεί τα αρχεία που βρίσκονται στο φάκελο DynamicContent. Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία μεταβολής των ασκήσεων, θα πρέπει να μεταφέρει τον φάκελο DynamicContent στους Η/Υ των παιδιών και να αντικατασταθεί ο υπάρχων. Για την επαναφορά των ασκήσεων στην αρχική τους μορφή ο δάσκαλος πρέπει να εκτελέσει την εφαρμογή Restore σε κάθε Η/Υ που τροποποιήθηκαν οι ασκήσεις (Παυλίδου, 2010).

4.7. Ενδεικτικό εκπαιδευτικό σενάριο με λογισμικά και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα

Ιδεοκατασκευές (Γλώσσα – γραπτή έκφραση) (4 ώρες)

Τίτλος: «Θέλω να σας γνωρίσω το βιβλίο που διάβασα»!

Δημιουργός: Μαρία Φραγκάκη

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Το σενάριο αφορά στη δημιουργική γραφή σε ομάδες, μέσω ενός εκπαιδευτικού τεχνολογικού εργαλείου εγκεκριμένο από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. και το Π.Ι., εντάσσεται στη γνωστική περιοχή της Γλώσσας και υποστηρίζεται από το αντίστοιχο σχολικό εγχειρίδιο.

ΤΑΞΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

Το εκπαιδευτικό σενάριο μπορεί να αξιοποιηθεί από την τρίτη έως και την έκτη τάξη του Δημοτικού σχολείου και ιδιαίτερα σε παιδιά μικρότερων τάξεων που μαθαίνουν να δομούν και να οργανώνουν το λόγο τους. Προτείνεται η παιδαγωγική αξιοποίησή του για παιδιά με ειδικές μαθησιακές ανάγκες. Στηρίζεται σε αρχές και πρότυπα της Γνωστικής Ψυχολογίας στο χώρο της γραφής και αξιοποιεί τις δυνατότητες που παρέχει η εκπαιδευτική τεχνολογία για τη δημιουργία κατάλληλου υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος, υπό το πρίσμα της Γνωστικής Ψυχολογίας και της σύγχρονης Διδακτικής Θεωρίας. Η γραπτή έκφραση αντιμετωπίζεται ως μια ενεργητική διαδικασία. Δίνεται μεγαλύτερη έμφαση και προσοχή στις διαδικασίες της γραφής που εκτελεί ο συγγραφέας όταν γράφει, παρά στο περιεχόμενο και στο τελικό προϊόν (Graves, 1994, Ματσαγγούρας, 1997). Η εκμάθηση του γραπτού λόγου αντιμετωπίζεται ως ένα θέμα στενά συνδεδεμένο με τη σχολική εξέλιξη και πορεία του παιδιού, εφόσον ο γραπτός λόγος αποτελεί το κυριότερο μέσο με το οποίο οι μαθητές δείχνουν τις γνώσεις τους σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα (Graves, 1994).

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το εκπαιδευτικό σενάριο είναι απόλυτα συμβατό με το σχολικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών αφού ο κεντρικός άξονας του εκπαιδευτικού πακέτου αφορά στη δημιουργική γραφή, στη διαμόρφωση στάσεων και συστήματος αξιών με την καλλιέργεια της ευαισθησίας, στην ανάπτυξη της φαντασίας, στην αισθητική καλλιέργεια και στην καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης. Ταυτόχρονα υποστηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία μέσα από προβληματισμούς για την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Το μάθημα είναι καλό να γίνει στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου. Είναι καλό οι μαθητές/τριες να χωριστούν σε ομάδες των 2-3 ατόμων με την απαίτηση του ανάλογου αριθμού Η/Υ, που θα έχει δυνατότητα σύνδεσης: - με διάφορα λογισμικά γενικής χρήσης και περιβάλλοντα πρακτικής γραμματισμού -με το λογισμικό «Ϊδεοκατασκευές» - με δυνατότητα εκτύπωσης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

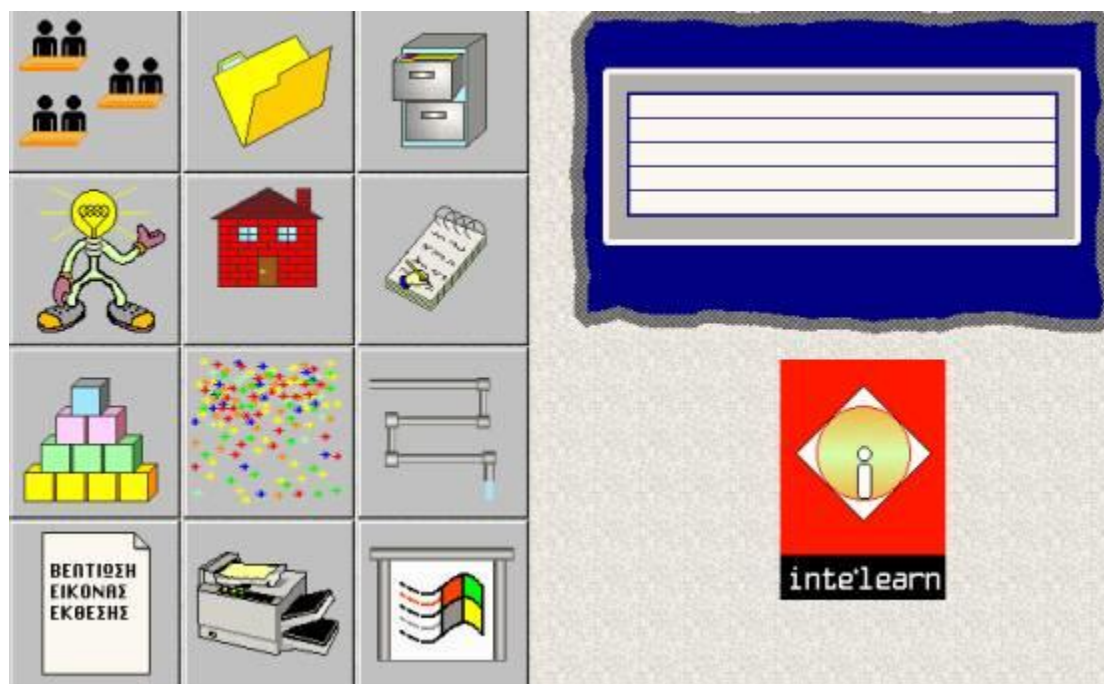
Η θεματολογία του εκπαιδευτικού σεναρίου είναι σύμφωνη με τους στόχους που περιγράφονται στα σχετικά Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών και στα Δ.Ε.Π.Π.Σ. Βασικός σκοπός του εκπαιδευτικού σεναρίου είναι να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με το γραπτό λόγο, με τα πολιτιστικά αγαθά που προσφέρει η κοινωνία, να διασκεδάζουν, να προβληματίζονται, να μαθαίνουν, να εκφράζονται, να υπερβαίνουν τα χρονικά και χωρικά του όρια και να επικοινωνούν με τους άλλους (Μπαμπινιώτης, 1985). Επιπλέον στην εποχή μας, την εποχή της πληροφορικής, ο γραπτός λόγος αποτελεί το κυριότερο μέσο αποθήκευσης, διακίνησης και πρόσληψης των πληροφοριών (Ράπτης, Ράπτη, 1997). Για τους λόγους αυτούς η εκμάθησή του είναι όχι μόνο ένας από τους βασικότερους στόχους κάθε εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και μέσο ή προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Πορπόδας, 1988). Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε αυτή τη διαδικασία είναι βασικός σκοπός της παρούσας ενότητας. Βασικός στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος «Ίδεοκατασκευές» είναι να βοηθηθούν οι μαθητές στη βαθμιαία μετάβαση από το μοντέλο της συνειρμικής γραφής στο μοντέλο της επεξεργασμένης γραφής. Με άλλα λόγια να βοηθήσει στην ανάπτυξη των γνωσιακών και μεταγνωσιακών δεξιοτήτων στους μαθητές ώστε αυτοί να μπορούν να εκφράζονται με επάρκεια και ακρίβεια (Σπαντιδάκης, 1998).

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ Πέντε (5) διδακτικές ώρες

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η ενότητα περιλαμβάνει παιδαγωγικές δραστηριότητες αξιοποίησης των «Ίδεοκατασκευών», που είναι ένα λογισμικό βασιζόμενο στη θεωρία μάθησης του Vygotsky και στα γνωσιακά μοντέλα γραφής των γνωστικών Bereiter & Scardamalia, παρέχει τις απαραίτητες οδηγίες για την ολοκλήρωση αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων σε ατομική βάση κάτι που είναι εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατον στην παραδοσιακή τάξη. Χρησιμοποιείται ως μια δεξιότητα και ένα μέσο αυτοέκφρασης στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής παραγωγής του γραπτού λόγου. Αναπτύσσεται έτσι μια μορφή μεταγνώσης με την επίγνωση διαδικασιών της ατομικής, της συλλογικής και της κριτικής σκέψης, μέσα από ομαδικές δραστηριότητες. Το θέμα του σεναρίου «Θέλω να σας γνωρίσω το βιβλίο που διάβασα» περιλαμβάνει μια δομημένη και ολοκληρωμένη δραστηριότητα

παρουσίασης ενός βιβλίου/κειμένου, στην οποία δε θα αναφέρονται μόνο τα βασικά του στοιχεία αλλά αυτά θα οργανώνονται, θα δομούνται και θα παρουσιάζονται με πρωτότυπο τρόπο.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές/τριες να διευρύνουν τις γνώσεις τους, να οργανώνουν και να καταγράφουν τις σκέψεις τους, να τις συνθέτουν, να τις κρίνουν και να τις εκφράσουν μέσα από την παρουσίασή τους. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου οι «Ιδεοκατασκευές» παρέχουν βοήθεια με τρεις τρόπους: α) με υποστηρίξεις που αφορούν την βραχυχρόνια μνήμη, β) με μεταγνωστικές οδηγίες για μια υψηλότερου επιπέδου αξιολόγηση, επανεξέταση και κατανόηση του κειμένου και της διαδικασίας γραφής και γ) με μεταγνωστικές οδηγίες που αφορούν τις δομές του κειμένου (π.χ. παράγραφοι, προτάσεις, ορθογραφία), το είδος του κειμένου, τους στόχους του συγγραφέα και το ακροατήριο για το οποίο γράφεται το κείμενο.

ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Οι μαθητές/τριες για την ολοκλήρωση της γραπτής διαδικασίας φαίνεται να περνούν από τις φάσεις του σχεδιασμού, της οργάνωσης, της πρώτης καταγραφής,

της βελτίωσης και της έκδοσης. Ως ολοκληρωμένη διαδικασία η κάθε ομάδα των μαθητών μπορεί να περιλαμβάνει τις παρακάτω προτεινόμενες δραστηριότητες ανά διδακτική ώρα:

1η διδακτική ώρα

Προτείνεται να οργανωθούν οι ομάδες των μαθητών/τριών με 2-3 άτομα σε κάθε υπολογιστή, να οριστεί το θέμα ενασχόλησης και οι διδακτικοί στόχοι της ενότητας, όπως αναφέρθηκαν. Οι μαθητές/τριες θα ήταν καλό (α) να συνεργάζονται στις φάσεις του σχεδιασμού, πρώτης καταγραφής, βελτίωσης και έκδοσης του κειμένου, (β) να συζητούν όλες τις προτάσεις πριν αποφασίσουν ποια θα υλοποιήσουν, (γ) να ενθαρρύνουν και να βοηθούν ο ένας τον άλλο. Η κάθε ομάδα θα ήταν καλό να παρουσιάσει μια κοινή παρουσίαση/εργασία ενός βιβλίου που ήδη έχει διαβάσει ή ενός κειμένου που θα τους δοθεί. Ο δάσκαλος/δασκάλα παρακολουθεί το έργο της ομάδας και προσφέρει βοήθεια, καθοδήγηση και ενισχύσεις. Οι μαθητές/τριες προτείνεται να κατανείμουν στην ομάδα τους ρόλους (α) του υπευθύνου του έργου - συγγραφέα, (β) του συμβούλου- παρατηρητή και (γ) του εκδότη. Η κάθε ομάδα των μαθητών/τριών, πατώντας στο αντίστοιχο εικονίδιο:

Δίνει ένα όνομα στην ομάδα της και έναν κωδικό πρόσβασης που θα της επιτρέπει να «μπαίνει» στο λογισμικό και να επανεξετάζει το θέμα με το οποίο ασχολείται. Για παράδειγμα μπορεί να δώσει το όνομα: «κριτικοί βιβλίου σε δράση»!

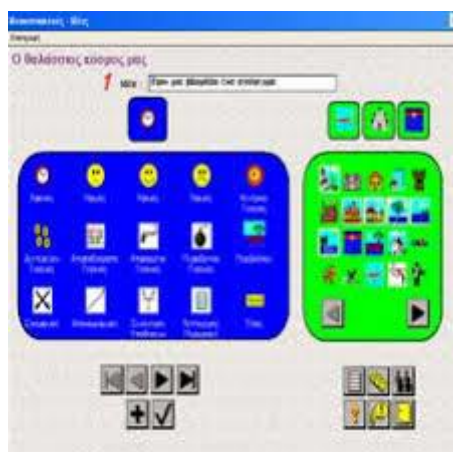
Αναφέρει τα στοιχεία της έκθεσής της, επιλέγοντας τον τύπο της παρουσίασης/ έκθεσης που θα δημιουργήσει, τον περιγραφικό ή τον αφηγηματικό.

2η διδακτική ώρα

Καταγράφει τις ιδέες που της έρχονται στο μυαλό για το περιεχόμενο της παρουσίασης που θα κάνει. Τα μέλη της ομάδας θα ήταν καλό να μην κριτικάρουν αυτές τις ιδέες. Δεν υπάρχει λόγος η ομάδα να αρχίσει από τώρα να γράφει την παρουσίασή της. Αυτό που έχει σημασία είναι να αφήσει ο κάθε μαθητής/τρια το μυαλό και τη φαντασία του ελεύθερα και να γράψει οτιδήποτε έχει σχέση με το βιβλίο/κείμενο που θα παρουσιάσει. Μπορεί να ακολουθήσει τα εικονίδια της οθόνης

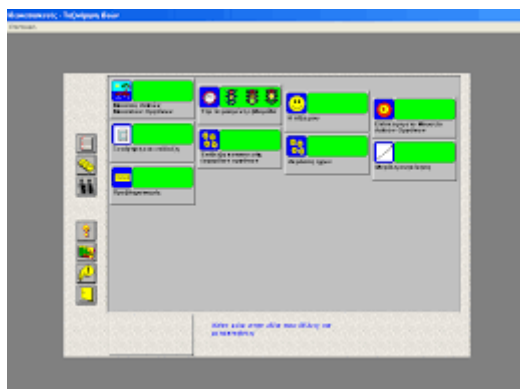
του προγράμματος για να πάρει κάποιες ιδέες. Κάποιες από αυτές θα μπορούσαν να είναι:

- που εξελίσσεται η ιστορία
- σε ποια χρονική περίοδο εξελίσσεται
- ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές της ιστορίας
- ποιο είναι το ουσιώδες σημείο της υπόθεσης
- ποια είναι η άποψη της ομάδας των βιβλιοπαρουσιαστών για το βιβλίο
- ποιο είναι το μήνυμα (αν υπάρχει κατά τον Αναγνώστη) που δίνει το βιβλίο που παρουσιάζεται

Ταξινομεί όλες τις ιδέες που κατέγραψε στο προηγούμενο στάδιο. Καλό είναι σε κάθε ολοκληρωμένο κείμενο/παρουσίαση να υπάρχει (αρχή), μέση (κύριο θέμα) και τέλος (επίλογος), ώστε να υπάρχει σαφήνεια και ολότητα. Κάποιες φορές, σε λογοτεχνικά κείμενα, σε ποιήματα, αυτή η δομή δεν υπάρχει. Τότε όμως μιλούμε για προϊόντα της λογοτεχνίας. Ο δάσκαλος αναφέρει στους μαθητές/τριες ότι σε μια βιβλιοκριτική, για παράδειγμα, σε μια παρουσίαση ενός θέματος, θεάματος, κειμένου, σε μια έκθεση, η συγκροτημένη δομή βοηθά αρχικά (α) το μικρό συγγραφέα να εξασκείται στην οργάνωση της σκέψης, των ιδεών του και στη μετατροπή τους σε εκφρασμένο γραπτό λόγο και (β) τον αναγνώστη να έχει μια σαφή εικόνα του τι διαβάζει και να μπορεί να κατανοεί σημαντικές λεπτομέρειες που του είναι σημαντικές. Αργότερα, οι μαθητές θα έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν

λογοτεχνικά στοιχεία μέσα σε αυτή τη δομή και μετά από εξάσκηση και ωρίμανση να τη μετασχηματίσουν, να την αναδομήσουν ή και να την απορρίψουν.

3η διδακτική ώρα

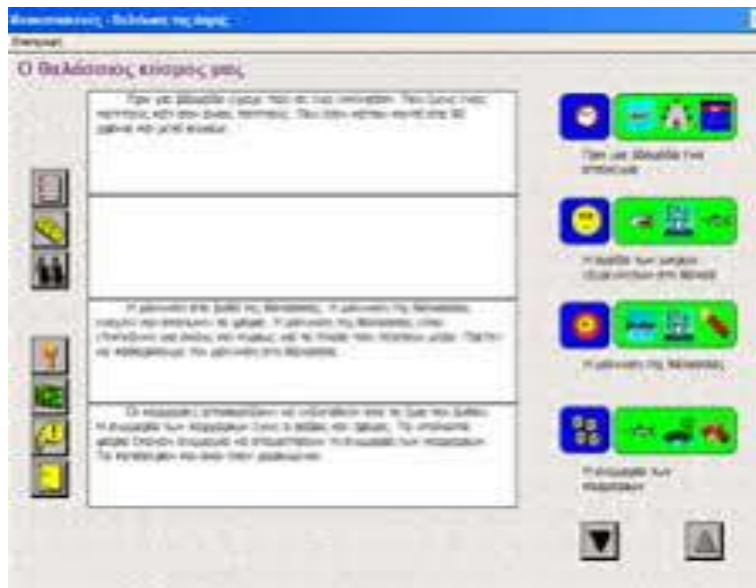
Αναλύει όλες τις ιδέες που ανέφερε στο προηγούμενο στάδιο. Για παράδειγμα, δεν αναφέρει μόνο ονομαστικά ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές του βιβλίου που διάβασε, αλλά αναφέρει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, μορφολογικά και της προσωπικότητάς τους, το ρόλο που έπαιξε ο καθένας στην πλοκή του κειμένου, τις μεταξύ τους σχέσεις και οποιαδήποτε άλλα στοιχεία τους αποτυπώνουν την εικόνα τους στον αναγνώστη της βιβλιοκριτικής μας. Το κάθε μέλος της ομάδας των επιμορφούμενων, μπορεί να αναλύσει/περιγράψει και από μια ιδέα ή όλη η ομάδα μαζί να συνθέσει ένα κείμενο/ιδέα.

Βελτιώνει τη δομή των ιδεών που ανέλυσε. Κάποιες φορές όταν γράφουμε, από την αγωνία μας και την παρόρμηση να αναφερθούμε σε όλα τα γεγονότα που μας έκαναν εντύπωση ή στα πιο σημαντικά δε δίνουμε τόση σημασία στη δομή της έκθεσής μας. Αυτό το σημείο συγγραφής αποτελεί ένα πρώτο στάδιο διαμορφωτικής αξιολόγησης, όπου όλα τα μέλη της ομάδας μαζί, ξαναδιαβάζουν τα κείμενά τους και τα μετασχηματίζουν, τα αναδομούν, «τακτοποιώντας» τις ιδέες, τις σκέψεις, τις περιγραφές τους. Έτσι, το κείμενό τους είναι σε μια πολύ καλή μορφή, κατανοητή, σαφής και περιεκτική.

4η διδακτική ώρα

Επανεξετάζει το περιεχόμενο της παρουσίασής της αλλά με άλλο σκοπό αυτή τη φορά: να αυξήσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη! Πολλές φορές λέμε πολύ ενδιαφέροντα πράγματα με ανούσιο τρόπο και άλλες φορές λέμε ασήμαντα πράγματα με έναν έξυπνο τρόπο που τραβά το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Σε μια βιβλιοπαρουσίαση, ενώ από τη μια πρέπει να είμαστε αντικειμενικοί κριτές, με βάση πάντα την προσωπική μας υποκειμενική κρίση, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε έξυπνα ευρήματα ώστε να κάνουμε την ανάγνωση της κριτικής μας ζωντανή και ενδιαφέρουσα. Έτσι η ομάδα θα αναρωτηθεί εάν η παρουσίαση του βιβλίου/κειμένου κρατάει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, αν δημιουργεί τις προϋποθέσεις να ταυτιστούν οι αναγνώστες με τους ήρωες του βιβλίου, εάν η πλοκή της παρουσίασης οδηγεί τον αναγνώστη σε κάποια πιθανή κορύφωση, ή αν προκαλεί τις αισθήσεις. Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον και πρωτότυπο να δώσουμε κάποια προσωπική χροιά στην κριτική μας με κάποια έξυπνα ευρήματα/ερωτήματα, όπως τα παρακάτω: Αν πρότεινα αυτό το βιβλίο σε κάποιον/α φίλο/η μου τι θα του/της έλεγα ώστε να το διαβάσει κι αυτός/ή; Με ποιον από τους ήρωες του βιβλίου θα ήθελα να ήμαστε μαζί; Γιατί; Αν έγραφα εγώ αυτό το βιβλίο, σε ποιο/α σημεία θα άλλαζα την υπόθεση; Ποια άλλα βιβλία μου θύμιζε; Γιατί; Ο συγγραφέας θα μπορούσε να δώσει και άλλους τίτλους για το βιβλίο: Θα ήθελα να δώσω ένα διαφορετικό τέλος στο βιβλίο αυτό:

Βελτιώνει τη ροή της παρουσίασης. Μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορα μέρη του λόγου που να συνδέουν έξυπνα τις προτάσεις και τις παραγράφους μεταξύ τους. Για παράδειγμα μπορούν να χρησιμοποιηθούν κάποια από τα παρακάτω μέρη του λόγου, όπως αυτά αναφέρονται και στις «Ιδεοκατασκευές» π.χ: έτσι, επιπροσθέτως, μετά από, συμπερασματικά, προτού, ώστε, καθώς, μόλις, επόμενο, θυμήσου, στη συνέχεια, τελικά κ.τλ.

5η διδακτική ώρα

Βελτιώνει την εικόνα της παρουσίασής της, μορφοποιώντας την. Η κάθε ομάδα επιλέγει το στυλ παρουσίασης της κριτικής της, ή μάλλον συνταιριάζει το μέχρι τώρα ύφος της παρουσίασής της με τα εξωτερικά του χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα σε μια παρουσίαση με σοβαρό ύφος θα μπορούσε να επιλέξει μια κλασσική γραμματοσειρά και να κάνει τον τίτλο με έντονα γράμματα. Σε μια άλλη παρουσίαση θα μπορούσαν κάποιες έννοιες ή λέξεις-κλειδιά να είναι με πλάγια γραμματοσειρά. Σε κάποια παρουσίαση με χιουμοριστικό ή σατυρικό ύφος η ομάδα θα μπορούσε να παίξει με τα χρώματα μέσα στο κείμενο για μια πρωτότυπη παρουσίαση.

Εκτυπώνει την παρουσίαση του βιβλίου/κειμένου της, την ανταλλάζει με τις άλλες ομάδες, και δέχεται καλοπροαίρετη κριτική, η οποία δρα διαμορφωτικά. Η ομάδα μπορεί σε όλη αυτή τη διαδικασία συγγραφής να αξιοποιήσει και σχεδιαστικά προγράμματα ή προγράμματα ζωγραφικής όπου θα δημιουργήσει κάποια σχετική με το βιβλίο/κείμενο εικόνα που θα την ενσωματώσει στο κείμενο της παρουσίασης ή θα δημιουργήσει για παράδειγμα μια αφίσα βιβλιοπαρουσίασης των βιβλίων που παρουσίασε όλο το τμήμα των εκπαιδευομένων (Βοσνιάδου,2006).

5. Βιβλιογραφική έρευνα ως προς την αξιοποίηση του ψηφιακού υλικού στη διδασκαλία της Γλώσσας

5.1 Τεχνολογία και Πρώτη γραφή και ανάγνωση

Πορίσματα ερευνών για την τεχνολογία και την Πρώτη γραφή και ανάγνωση Εκπαιδευτικοί και ερευνητές βεβαιώνουν ότι δυνατότητα των νέων τεχνολογιών είναι πιθανό να βρεθεί όχι σ' αυτές καθ' αυτές τις τεχνολογίες, αλλά στον τρόπο με τον οποίο αυτές οι τεχνολογίες χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για την μάθηση (Means & Olson, 1993).

- Στη διδασκαλία της Πρώτης Γραφής και Ανάγνωσης, η τεχνολογία έχει και παραδοσιακές και αυθεντικές χρήσεις (Means et al., 1993). Μια παραδοσιακή χρήση της τεχνολογίας είναι η ενίσχυση δεξιοτήτων, παραδείγματος χάριν, οι μαθητές/τριες που χρειάζονται πρόσθετη πρακτική στην ανάγνωση μπορούν να εργαστούν χωριστά στους υπολογιστές με λογισμικά ανάγνωσης-κατανόηση . Μια αυθεντική χρήση της τεχνολογίας είναι χρήση των Νέων Τεχνολογιών ως εργαλείο για την ολοκλήρωση ενός σύνθετου στόχου, παραδείγματος χάριν, οι μαθητές/τριες κατά την παραγωγή γραπτού λόγου να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για την έρευνα, - τον επεξεργαστή κειμένου για τη συγγραφή και οργάνωση ενός κειμένου, και λογισμικό υπερμέσων για την προσθήκη εικόνων. Επομένως, είναι σημαντικό να μελετηθεί ποικιλία των χρήσεων, για να αναδειχτούν οι καλύτερες πρακτικές. Ειδικότερα, ως προς την ανάπτυξη της δεξιότητας του γραπτού λόγου διάφορα πιλοτικά προγράμματα έχουν διεξαχθεί. Ενδεικτικά αναφέρονται τα παρακάτω: Οι Zurita & Nussbaum (2004) χρησιμοποίησαν την ασύρματη τεχνολογία με μορφή ηλεκτρονικών καρτών. Το πείραμα διεξήχθη στην πρώτη τάξη του δημοτικού (παιδιά 6 χρονών) και αφορούσε στην ανάπτυξη του γραπτού λόγου και ειδικότερα στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου. Η εφαρμογή σχεδιάστηκε με βάση τις κοινωνικοπολιτισμικές (Vygotsky 1978) και κοινωνικογνωστικές θεωρίες μάθησης και έλαβε χώρα σε συνεργατικά περιβάλλοντα. Τα αποτελέσματα ήταν πολύ θετικά, οι μαθητές/τριες που εκτέλεσαν δραστηριότητες με το ηλεκτρονικό εργαλείο παρήγαγαν 95% πλουσιότερο γραπτό λόγο από αυτούς που προτίμησαν το παραδοσιακό υλικό. Επίσης, θετικότερα ήταν τα αποτελέσματα αναφορικά και με την κοινωνική διάσταση του γραμματισμού. Σε άλλη περίπτωση

αποδείχθηκε επίσης ότι, η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδακτική της δεξιότητας του γραπτού λόγου, πάντα μιλώντας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καλλιεργεί την κριτική ικανότητα και ενισχύει τη δημιουργικότητα των μαθητών/τριων καθώς διάδραση με την τεχνολογία βασίζεται στη χαρτογράφηση αντιλήψεων (concept mapping) η οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη τόσο με τη δημιουργικότητα όσο και με τη δεξιότητα του γραπτού λόγου (Riley & Ahlberg,2004:244-256).

5.2 Οφέλη στη γλωσσική διδασκαλία της Νέας ελληνικής

Τα τελευταία χρόνια, όπως είδαμε, προέκυψε η διαμόρφωση μιας νέας αντίληψης για τη γλωσσική διδασκαλία, η οποία επηρέασε το περιεχόμενο και των ελληνικών Προγραμμάτων Σπουδών, όπως εκφράζεται μέσα από τη διατύπωση του Ε.Π.Π.Σ και κυρίως του Δ.Ε.Π.Π.Σ..

Σύμφωνα με τον Χαραλαμπίδου (2003), σκοπός της αντίληψης αυτής είναι να καλλιεργήσει στους μαθητές την ικανότητα να χρησιμοποιούν τη γλώσσα με τον πλέον κατάλληλο για κάθε περίπτωση τρόπο, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα κριτική συνείδηση των χρήσεων και των λειτουργιών της. Επιπλέον, ο Κουτσογιάννης(2001) πιστεύει πως η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση διεύρυνε τις ευκαιρίες των μαθητών όσον αφορά στην καλλιέργεια της γλωσσικής και επικοινωνιακής τους ικανότητας, με τη συμμετοχή τους σε αυθεντικές κοινωνικές καταστάσεις. Επίσης, ο Χατζησαββίδης (2003) επισημαίνει πως μέσω των δυνατοτήτων που προσφέρουν, προσέδωσαν μία ευρύτερη διάσταση στον όρο γραμματισμός (literacy): όχι μόνο ικανότητα του ατόμου να γράφει, να διαβάζει και να κατανοεί ένα κείμενο, αλλά και ικανότητά του να αναζητά, να διαχειρίζεται και να αξιοποιεί τη νέα γνώση με κριτική διάθεση και σε διάφορες επικοινωνιακές συνθήκες. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος παρέχει νέες δυνατότητες για να παραχθούν δραστηριότητες μάθησης, νέες υπηρεσίες μάθησης και δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν νέα δεδομένα περιεχομένου και δραστηριοτήτων (Μικρόπουλος & Μπέλλου, 2010).

Ταυτόχρονα τους οδηγεί στην οικοδόμηση της γνώσης μέσα από την αυτενέργεια, τον πειραματισμό, τη διερεύνηση και τη μεταξύ τους συνεργασία, ενώ εξασφάλισε τη συμμετοχή όλων των μαθητών και συνετέλεσε στην καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στο γλωσσικό μάθημα. Η διαπίστωση αυτή, αν και προέρχεται από τη συγκεκριμένη εφαρμογή σε ένα πολύ μικρό δείγμα, ένα τμήμα της

Α' τάξης ενός Δημοτικού Σχολείου, έρχεται να ενισχύσει αντίστοιχα αποτελέσματα πολλών ερευνών (Φτερνιάτη, 2001; Κουτσογιάννης, 2001α; Φούντα & Κολοκοτρώνης, 2005; Μακαρατζής & Ντίνας, 2009; Μουστάκα & Ντίνας, 2012). Μέσα από την έρευνα της Χειλάκη και της Παπαδοπούλου, διαφαίνεται πως μέσω των ΤΠΕ, οι μαθητές βίωσαν νέες συνθήκες πρακτικού γραμματισμού στο μάθημα της γλώσσας με αβίαστο τρόπο. Η μάθηση προέκυψε μέσα από πολλαπλές δυνατότητες οι οποίες προσφέρθηκαν στους μαθητές από την χρήση, επεξεργασία, ανάλυση ψηφιακών εργαλείων κατάλληλων και προσαρμοσμένων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Παράλληλα, σύμφωνα με έρευνα των Γεωργάλας, Ανδρούτσου & Αναστασίου (2011), η γνώση και η χρήση των ΤΠΕ για την κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο, δίνοντας μια διαφορετική προοπτική στη διδασκαλία των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων του μαθήματος της γλώσσας, προσφέροντας τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα όχι μόνο δημιουργικής προσέγγισης και έκφρασης, αλλά πλήθος ασκήσεων για εξάσκηση. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνάς τους, οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι η διδασκαλία γραμματικών φαινομένων, όπως αυτών της αλφαβήτας, κυρίως στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού μέσω του Διαδικτύου, λειτουργεί ιδιαίτερα αποδοτικά ως προς την εξάσκηση και εμπέδωσή τους.

5.3 Στάσεις εκπαιδευτικών Α/θμιας εκπαίδευσης

Εμπειρικές μελέτες στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο αναφέρονται κυρίως στις στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στις ΤΠΕ, ενώ δεν φαίνεται να εστιάζουν συγκεκριμένα στις στάσεις τους απέναντι στα διδακτικά σενάρια, αν και απαραίτητη προϋπόθεση για την αποδοχή και εφαρμογή των διδακτικών σεναρίων είναι η αποδοχή των ΤΠΕ. Οι μελέτες δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν θετικές στάσεις σχετικά με τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση (Tsitouridou & Vrizas 2003, Τζιμογιάννης & Κόμης 2004). Αντιθέτως, είναι επιφυλακτικοί και αναγνωρίζουν δυσκολίες στην εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη (Τζιμογιάννης & Κόμης, 2004).

Όσον αφορά στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι Γιαβρίμης κ.ά. (2010) διερεύνησαν τις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την εισαγωγή των ΤΠΕ στα Δημοτικά σχολεία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί κρατούν θετική στάση, αλλά υπάρχουν αποκλίνουσες απέναντι στη χρησιμότητα τους στη μαθησιακή διαδικασία, ενώ υπάρχει και ένα μικρό ποσοστό εκπαιδευτικών που εκφράζει αρνητική άποψη γενικότερα για τη συμβολή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Όσον αναφορά στη διευκόλυνση χρήσης των ΤΠΕ, η πρόσφατη έρευνα των Μήτκα κ.ά. (2014) μελέτησε την υποστήριξη που παρέχεται από τη σχολική μονάδα σε συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς του Β' επιπέδου επιμόρφωσης. Οι εκπαιδευτικοί, σύμφωνα με τα ευρήματα, δήλωσαν ότι δεν παρέχεται τεχνική υποστήριξη, ούτε υποστηρίζονται και ενθαρρύνονται σε μεγάλο βαθμό, σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Τονίζεται ακόμη η απουσία κινήτρων των εκπαιδευτικών προς αυτή την κατεύθυνση ενώ παράλληλα ο φόρτος εργασίας και η ανελαστικότητα του αναλυτικού προγράμματος σπουδών δεν προάγουν την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία. Σημαντικός παράγοντας, σε επίπεδο σχολικής μονάδας αναδεικνύεται ο ρόλος του διευθυντή, η επιμόρφωσή του στην αξιοποίηση των ΤΠΕ, καθώς και οι ευκαιρίες για επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών του συλλόγου διδασκόντων.

Έρευνες σε διεθνές επίπεδο καταλήγουν σε παρόμοια συμπεράσματα σχετικά με την επιτυχία ή μη της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στη διδακτική διαδικασία. Καθοριστικοί παράγοντες για την επίτευξη αυτής της προοπτικής είναι οι ακόλουθοι: α) η κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, β) η ενίσχυση και η υποστήριξη από τη διοίκηση του σχολείου (π.χ. σε θέματα επιμόρφωσης), γ) η διαθεσιμότητα πόρων, δ) η συνεργασία μεταξύ συναδέλφων σε επίπεδο σχολικής μονάδας, ε) ο αριθμός μαθητών ανά σχολείο και οι εκάστοτε ανάγκες τους (Dawson & Rakes, 2003; Granger, Morbey, Lotherington, Owston, & Wideman, 2002; Smarkola, 2011;). Η έρευνα της Smarkola (2011), ανέδειξε τη σημασία της διαθεσιμότητας των πόρων κάθε σχολικής μονάδας, καθώς η επαρκής χρηματοδότηση επιβεβαιώνει την ευκολία προμήθειας και ενσωμάτωσης των αναγκαίων εφαρμογών, λογισμικών και μέσων ΤΠΕ στο επίπεδο της τάξης.

5.4 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Καθίσταται σαφές ότι οι νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί, έχουν επηρεάσει και την εκπαιδευτική διαδικασία. Η νέα πραγματικότητα θέτει τους εκπαιδευτικούς στον επαναπροσδιορισμό της διδακτικής πράξης. Μέσα από τη συγκεκριμένη προσπάθεια προκύπτει πως η διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας έχει αλλάξει, χωρίς να ακυρώνεται η παιδαγωγική αξία της και η λειτουργική χρήση της. Το γλωσσικό μάθημα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής πράξης και οι Νέες Τεχνολογίες αποτελούν και αυτές σύγχρονο μαθησιακό εργαλείο. Η κατάλληλη χρήση τους μπορεί να καταστήσει τη μάθηση πιο ελκυστική και τους μαθητές πιο ενεργούς και παραγωγικούς ειδικότερα σε συνεργατικές και επικοινωνιακές δραστηριότητες όπως η εμπειρική εφαρμογή που παρουσιάστηκε. Οι ΤΠΕ μπορούν να αξιοποιηθούν κατάλληλα στην εκπαιδευτική πράξη και ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πολύ σημαντικός στην συγκεκριμένη διαδικασία.

Ένα άλλο βασικό στοιχείο το οποίο είναι αναγκαίο να τονιστεί στη συγκεκριμένη προσπάθεια είναι η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο γλωσσικό μάθημα πραγματοποιήθηκε μέσα από τη σχεδίαση εκπαιδευτικών σεναρίων. Τα σεναρία ήταν σχεδιασμένα σύμφωνα με τρεις βασικές διδακτικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος, της δομιστικής, της επικοινωνιακής και της ολικής προσέγγισης. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε το έναυσμα για την ομαλή και παιδαγωγικά ωφέλιμη ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, χωρίς να ακυρώνονται θεμελιακές συνιστώσες της διδακτικής της γλωσσικής διδασκαλίας.

Τέλος, διαπιστώνουμε τα πολύ θετικά αποτελέσματα της εμπειρικής εφαρμογής που καταγράφηκαν. Μελλοντικά ευελπιστούμε σε όλο και περισσότερες προτάσεις παρόμοιων διδακτικών προσεγγίσεων. Θα ήταν ενδιαφέρον να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σε ένα τέτοιο ή παρόμοιο εγχείρημα, καθώς επίσης αν υπάρχουν κάποια χαρακτηριστικά ή στοιχεία που θα τους έδιναν το έναυσμα να υλοποιήσουν μια παρεμφερή πρόταση αν υπήρχε ένα κατάλληλα δομημένο εκπαιδευτικό υλικό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο αναφοράς για τη διδασκαλία των γλωσσών ενθαρρύνονται όσοι ασχολούνται με την οργάνωση της γλωσσικής εκμάθησης να βασίσουν τη δουλειά τους πάνω στις ανάγκες, τα κίνητρα, τα χαρακτηριστικά και τα διαθέσιμα μέσα των μαθητών. Επιπρόσθετα, με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) κατά τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος επιχειρείται η θεώρηση της γλώσσας, υπό το πρίσμα της σύγχρονης Διδακτικής.

Στη βιβλιογραφική επισκόπηση γίνεται φανερό πως κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, η παιδαγωγική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, κυρίως σε όλες τις τάξεις της Α/θμιας Εκπαίδευσης, αλλά και τη μάθηση στο σχολείο έχει σημαντικά ευεργετικά αποτελέσματα σε σημαντικούς για τη γνωστική, την κοινωνική, την πολιτιστική, αισθητική και προσωπική ανάπτυξη των μαθητών /τριών, αλλά και των εκπαιδευτικών, τομέων. Έχει μάλιστα εκφραστεί ότι με τη χρήση ανοιχτού, αλληλεπιδραστικού, δυναμικού λογισμικού και με την κατάλληλη παρέμβαση του δασκάλου, είναι δυνατόν να έχουμε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα, σε σύγκριση με τα άλλα παραδοσιακά μέσα. (Ράπτης Α., και Ράπτη Α., 2001) Έναν από τους άξονες της χρήσης των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική πράξη αποτελεί χρήση λογισμικού στην τάξη με στόχο την ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία της πρώτης γραφής και ανάγνωσης.

Επιπρόσθετα, ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός είναι η οργανωμένη διαδικασία μεθόδων και πρακτικών (Gangé, et al., 1992) με απώτερο σκοπό τη βελτιστοποίηση της γλωσσικής μαθησιακής διαδικασίας. Στην εκπαιδευτική διαδικασία το σενάριο διδασκαλίας αποτελεί ένα οργανωμένο και ολοκληρωμένο μαθησιακό πλαίσιο, ένας δομημένος τρόπος οργάνωσης της διδασκαλίας στο οποίο υπάρχουν διαδοχικά και εξελικτικά στάδια με απώτερο στόχο την οικοδόμηση της γνώσης. Τα σενάρια διδασκαλίας με την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων αποκτούν επιπρόσθετη παιδαγωγική αξία. Έρευνες των τελευταίων δεκαετιών αλλά και η συγκεκριμένη ερευνητική προσπάθεια ανέδειξαν ότι η προσεκτική και μελετημένη χρήση της τεχνολογίας στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, στις τάξεις του Δημοτικού, μπορούν να δημιουργήσουν μια νέα γλωσσική διδακτική πραγματικότητα που οδηγεί στον επαναπροσδιορισμό του περιεχομένου του μαθήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι ποιοτική αναβάθμιση της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στην Α/θμια Εκπαίδευση με την εισαγωγή του ψηφιακού λογισμικού στην εκπαίδευση εξαρτάται τόσο από το περιεχόμενο και την εκπαιδευτική αξία του εκπαιδευτικού ψηφιακού λογισμικού όσο και από την κατάρτιση και την ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Ασημακοπούλου, Α. & Μπαλτά, Σ. (2003). *Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση: νέος ρόλος με αυξημένη ευθύνη για το σύγχρονο εκπαιδευτικό*. Τα εκπαιδευτικά, 209-215.

Αυγερινού, Ν., Γιακουμή, Μ. & Κυριακορεϊζή, Α. (2015). *Δεξιότητες Υποψηφίων Εκπαιδευτικών στη Χρήση ΤΠΕ και Απόψεις για την Ενσωμάτωσή τους στη Διδασκαλία*. Στο: Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία». Θεσσαλονίκη, 30/10-1/11 2015. www.etpe.gr

Βοσνιάδου, Στ. (2006). *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές: Προοπτικές, προβλήματα και προτάσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg, σειρά «Ψυχολογία».

Βρεττός, Ι., (2000). *Επιδράσεις του υπολογιστή στη γλώσσα και στη σκέψη του μαθητή: η παιδαγωγική άποψη και η προοπτική*. Στο: Πρακτικά 2ου Πανελληνίου συνεδρίου «Οι νέες τεχνολογίες για την κοινωνία και τον πολιτισμό». Αθήνα 3-6/6/2000.

Βυγκότσκι, Λεβ.. (1993). *Σκέψη και Γλώσσα* μτφρ. Ρόδη Α. Αθήνα: Γνώση.

Γεωργάλας, Π., Ανδρούτσου, Δ., & Αναστασίου, Α. (2011). *Τα πρώτα βήματα στην Αγγλική Γλώσσα για τους μαθητές της Γ' Δημοτικού με τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ)*. Paper presented at the 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΠΕ, Πάτρα.

Γιαβρίμης, Π., Παπάνης, Ε., Νεοφώτιστος, Β., & Βαλκάνος, Ε. (2010). *Απόψεις εκπαιδευτικών για την εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση*, στο Α. Τζιμογιάννης (επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», τόμος ΙΙ, σ. 633-640. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010.

Γρηγοριάδου, Μ., Παπανικολάου Κ., Α. & Γουλή, Ε.Ε., (1998). *Εναλλακτική Προσέγγιση της γνώσης: Νέες τεχνολογίες και συνεργατική μάθηση*. Στο: Πρακτικά της 1ης πανηπειρωτικής Ημερίδας. Ιωάννινα.

Δαούτη, Σ., Μυγδαλάς, Γ. & Τουμπαρίδου, Σ. (2009). *Νέες τεχνολογίες. Πτυχιακή εργασία (αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία)*. Αλεξανδρούπολη: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Π.Τ.Δ.Ε

ΔΕΠΠΣ (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής*. Αθήνα, ΥΠΔΒΜΘ.

ΕΠΠΣ (1997). *Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής*, Αθήνα, ΥΠΔΒΜΘ.

Ευθυμίου, Η. & Βιτσιλάκη, Χ. (2007). *Νέες μορφές μάθησης και ο ρόλος της τεχνολογίας. Η περίπτωση της εκπαίδευσης εκπαιδευτικών*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών(2008). ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, Άξονας Προτεραιότητας 2, Μέτρο 2.1 ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΤΠΕ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης* Τεύχος 2: Κλάδοι ΠΕ60/70 Δεύτερη έκδοση, Πάτρα.

Ι.Τ.Υ.Ε. . (2015). *Οδηγός Ενημέρωσης Εκπαιδευτικών για την Πιστοποίηση στις βασικές δεξιότητες Τ.Π.Ε. & Δείγματα Ερωτήσεων*. Πάτρα: Ι.Τ.Υ.Ε. - «Διόφαντος». 135 Διαθέσιμο σε <http://b-epipedo2.cti.gr/el-GR/ja-social-for-joomla-2-5-x/91-articlessection/frontslideshow/222-about-project-bepipedo>

Καμπουράκης, Γ., & Λουκής, Ε. (2006). *Η e-λεκτρονική μάθηση*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Καποδίστρια, Α. (2001). *Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση*. Σύγχρονη εκπαίδευση, 114-115, 42-47

Καριπίδης, Ν. & Πρέντζας, Δ.,(2015). *Βιβλιογραφική Ανασκόπηση των Παραγόντων που επηρεάζουν την Επιτυχή Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*. Στο: Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία». Θεσσαλονίκη, 30/10-1/11 2015. www.etpe.gr

Κέκκερης, Γ. (2012). *Παιδαγωγικό Πλαίσιο για την Αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας*. Στο:

Πρακτικά Διημερίδας 19-20/10/2012 Κομοτηνή. (Ανακτημένο στις 15-7-2019 από τον δικτυακό τόπο <http://mareponticum.bscc.duth.gr/>)

Κόμης Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των επικοινωνιών*. Αθήνα: Νέων Τεχνολογιών.

Κουνέλη, Ε., (2008). *Αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας στο μάθημα της ιστορίας. Θεωρητικοί προβληματισμοί-διδασκτικές προτάσεις*. Στο: Πρακτικά του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Ελληνική Παιδαγωγική & Εκπαιδευτική Έρευνα». Αθήνα, 5-7/12 2008. www.etpe.gr

Κουτσογιάννης, Δ. (1998). *Περιθώρια δημιουργικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία του γραπτού λόγου: έρευνα σε μαθητές Α΄ Γυμνασίου*. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ.

Κουτσογιάννης, Δ. (2001). *Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και γλωσσική διδασκαλία. Πτυχές μιας πολύπλευρης πραγματικότητας*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Πληροφορική επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή. Η διεθνής εμπειρία Θεσ/νίκη. Επιμέλεια Δ. Κουτσογιάννης, 17-32.

Κουτσογιάννης, Δ. (2001α). *Πληροφορική- επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή στην ελληνική Δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Πληροφορική επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή. Η διεθνής εμπειρία. Θεσ/νίκη. Επιμέλεια Δ. Κουτσογιάννης, 221-238.

Κουτσογιάννης, Δ. (2014). *Γραμματισμός: ορισμός και θεωρητικοί προβληματισμοί*. Σε ΙΤΥΕ (Ed.), *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα 136 κέντρα στήριξης επιμόρφωσης*(σ.30-48). Πάτρα: ΙΤΥΕ .Διαθέσιμο σε: <http://blogs.sch.gr/stratilio/files/2014/07/tpe-eidiko-meros.pdf>

Kroon, F. & Σοφός, Α. (2007). *Διδακτική των Μέσων: Νέα Μέσα στο πλαίσιο διδακτικών και μαθησιακών διαδικασιών* (μτφρ. Ε. Νούσια & Ε. Γεμενετζή). Αθήνα: Gutenberg.

Μακαρατζής, Γ. & Ντίνας, Κ. (2009). *Εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτικό λογισμικό: Απλοί χρήστες ή και δημιουργοί; Σύγχρονη εκπαίδευση*, 156, 138-152 .

- Μικρόπουλος, Α. & Μπέλλου, Ι. (2006). *Σενάρια διδασκαλίας με υπολογιστή*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Μουστάκα, Θ. & Ντίνας, Κ. (2012). *Αξιοποίηση του WebQuest για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων*. Σύγχρονη Εκπαίδευση, 171, 161-176.
- Λαφατζή, Ι. (2005). *Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
- Ματσαγγούρας, Η. (1997). *Στρατηγικές διδασκαλίας: Απο την πληροφόρηση στην κριτική σκέψη*. Αθήνα: Εκδ. Gutenberg.
- Ματσαγγούρας, Η., (2006). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Μήτκας, Κ., Τσουλής, Μ. & Πόθος, Δ. (2014). Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Ο Ρόλος της σχολικής μονάδας. Μελέτη Περίπτωσης. Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών στη διδακτική πράξη», (σ. 233 - 246), 4 - 6 Απριλίου, Νάουσα.
- Μικρόπουλος, Τ. Α. (1999). *Εκπαιδευτικό λογισμικό υπερμέσων* , Στο Τζιμογιάννης, Α. (Επιμ.) Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με θέμα «Πληροφορική και Εκπαίδευση». Ιωάννινα, 14-15 Μαΐου 1999, (σσ. 105-114).
- Μπατζιάκα, Α., (2015). *Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο. Εφαρμογές για την προσέγγιση ανθολογημένων κειμένων από τις παρευξείνιες χώρες (αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία)*. Κομοτηνή: Δ.Π.Θ., Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών.
- Ντίνας, Κ., & Γκαντιά, Ε. (2017). *Η συμβολή των ψηφιακών ιστοριών στην ενίσχυση της αναγνωστικής δεξιότητας*. Πρακτικά 4ου Συνεδρίου «Νέος Παιδαγωγός». ISBN: 978-618-82301-2-5 .
- Παναγιωτακόπουλος, Χ. Θ., Πιερρακέας, Χ., & Πιντέλας, Π. (2003). *Το εκπαιδευτικό λογισμικό και η αξιολόγησή του*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παπαδανήλ, Ι. (2005). *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση των νέων τεχνολογιών. Το παράδειγμα των Κέντρων Στήριξης Επιμόρφωσης*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Παπαδοπούλου, Μ. Καβαλάρη, Π., (υπό έκδοση). «Χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών για το γραμματισμό παιδιών προσχολικής ηλικίας». Στο ΠαπούλιαΤζελέπη, Π., Φτερνιάρτη, Α. και Θηβαίος, Κ., με θέμα «Ερευνα και Πρακτική και Γραμματισμού στην Ελληνική Κοινωνία», Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παυλίδου, Μ. (2010). *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και χρήση των ιστολογίων (blogs): Ιδιαιτερότητες, ερευνητικές αναζητήσεις και αξιοποίηση στη γλωσσική διδασκαλία*. Στο Κουτσογιάννης, Δ. (επιμ.). Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης (τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02). 220- 231.

Πιντέλας, Π. (1999). *Εκπαιδευτικό λογισμικό: μια πρόταση για την εξασφάλιση της ποιότητάς του*. Στο Τζιμογιάννης, Α. (Επιμ.) Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με θέμα «Πληροφορική και Εκπαίδευση». Ιωάννινα, 14-15 Μαΐου 1999, (σσ. 67-80).

Πορπόδας, Κ. (1988): *Εισαγωγή στην τεχνολογία της Ανάγνωσης*. Πάτρα: (αυτοέκδοση)

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α.(2005). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας: Ολική Προσέγγιση*, Τόμοι. Α & Β, Αθήνα

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (1999). *Ο εν δυνάμει αναγεννητικός ρόλος του υπολογιστή ως γνωστικού στο πλαίσιο της εκπαίδευσης*. Στο Τζιμογιάννης, Α. (Επιμ.) Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με θέμα «Πληροφορική και Εκπαίδευση». Ιωάννινα, 14-15 Μαΐου 1999, (σσ. 35-52).

Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2002). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας: Ολική Προσέγγιση*, Αθήνα.

Σολομωνίδου, Χ. (2000). *Μάθηση με χρήση Υπολογιστών, Δεδομένα Ερευνών*. Themes in Education, 1, 75-100.

Σπαντιδάκης, Ι. (1998). *Δυσκολίες Γραπτής έκφρασης των μαθητών του δημοτικού σχολείου. Σχεδιασμός εφαρμογή και αξιολόγηση διδακτικών προσεγγίσεων για την ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών της Στ' τάξης με και χωρίς τη χρήση υπολογιστή* («Προμηθέας» – «Κοινωνικογνωστική προσέγγιση»).

Τζιμογιάννης Α. (2001). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πραγματικότητα και Προοπτικές*. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου: 1ο Συνέδριο για την Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη (σ. 29-40).

Τζιμογιάννης, Α., (2002). *Προετοιμασία του σχολείου της κοινωνίας της πληροφορίας. Προς ένα ολοκληρωμένο μοντέλο ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα*. Σύγχρονη εκπαίδευση, 122, 55-65.

Τζιμογιάννης, Α. & Κόμης, Β. (2004). *Στάσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους*. Στο: Μ. Γρηγοριάδου (επιμ.), Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση», Τόμος Α', 165-176. Αθήνα.

Φούντα, Α. & Κολοκοτρώνης, Δ. (2005). *Μια ερευνητική προσέγγιση της στάσης μαθητών β/θμιας εκπ/σης για τη διδασκαλία φιλολογικών μαθημάτων με χρήση ΤΠΕ*, 3 ο Συνέδριο για την αξιοποίηση των τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδακτική πράξη. Εκπαιδευτικό λογισμικό και διαδίκτυο, Σύρος. Ανακτήθηκε 30 Αυγούστου 2019 από το διαδικτυακό τόπο http://www.etwinning.gr/images/praktika2016/eTwinning_praktika_3rd_2016.pdf

Φτερνιάτη, Α. (2001). *Αποτελέσματα Προγράμματος «Διδασκαλία της Επικοινωνιακής Χρήσης της Γλώσσας»*, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 4, 136-144.

Χαραλαμπίδης, Α. (2003). *Νέες τεχνολογίες, πολυτροπικότητα στη γλώσσα*. Φιλολόγος 2,7 113, φθινόπωρο, 392-403.

Χατζησαββίδης, Σ. (2003). *Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών (Προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών)*. Φιλολόγος ΚΖ 113, φθινόπωρο, 405-414.

Χειλάκη Α. & Παπαδοπούλου Σ.(2018). Εκπαιδευτικά γλωσσικά σενάρια με αξιοποίηση ΤΠΕ: Μία ερευνητική μελέτη. Ηλεκτρονικός εκδότης: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών URL: <http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/jret/index>

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Baxter, G. J., Connolly, T. M., Stansfield, M. H., Gould, C., Tsvetkova, N., Kusheva, R., Stoimenova, B., Penkova, R., Legurska, M., & Dimitrova, N. (2011). *Understanding the pedagogy Web 2.0 Supports: The presentation of a Web 2.0 pedagogical model*, Proceedings of International Conference on European Transnational Education (ICEUTE), 20-21 October 2011, Spain: Salamanca.

Bawden, D. (2008). *Origins and Concepts of Digital Literacy. Digital Literacies. Concepts, Policies and Practicies*. pp. 17-33. New York: Peter Lang Publishing, Inc.

Beauchamp, G. (2004). *Teacher Use of the Interactive Whiteboard in Primary Schools: towards an effective transition framework*, Technology, Pedagogy and Education, Vol. 13, No. 3, pp. 327- 348.

Belshaw, A.J. (2011). *What is digital literacy? A pragmatic investigation. Doctoral thesis*. Retrieved from Durham University's e-theses repository.

Bower M., Hedberg G. J., & K swara A. (2010): A fra ewor for Web 2.0 learning design, Educational Media International, 47(3), 177-198.

Cummins, J. (1981). *The role of primary language development in promoting educational success for language minority student*. Στο *Schooling and Language Minority Students. A Theoretical Framework*. Los Angeles: California State Department of Education.

Dawson, C., & Rakes, G. C. (2003). *The influence of principals' technology training on the integration of technology into schools*. Journal of Research on Technology in Education, 36(1), 29–49.

Eshet-Alkalai, Y. (2004). *Digital Literacy: A Conceptual Framework for Survival Skills in Digital Era*. Journal of Educational Multimedia and Hypermedia, 13(1), 93-106.

Fu, J.S. (2013). *ICT in education. A critical literature review and its implications*. International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology, 9(1), 112.

Gilster, P. (1997). *Digital Literacy*. New York. Wiley Computer Publishing.

Granger, C. A., Morbey, M. L., Lotherington, H., Owston, R. D., & Wideman, H. H. (2002). *Factors contributing to teachers' successful implementation of IT*. Journal of Computer Assisted Learning, 18, 480–488.

Graves, D. (1994). *A fresh look at writing*. Portsmouth, NH: Neiman.

Gray, K., Thompson, C., Sheard, J., Clerehan, R. & Hamilton, M. (2010). “Students as Web 2.0 authors: Implications for assessment design and conduct”, Australasian J. of Educational. Technology, 26(1), 105-122.

Haas, C. (1996). *Writing Technology: Studies on the Materiality of Literacy*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Hawisher, G., LeBlanc, P., Moran, C. & Selfe, C. (1996). *Computers and the Teaching of Writing in American Higher Education, 1979-1994: A History*. Norwood, New Jersey: Ablex.

Hokanson, B. & Hooper, S. (2000). *Computers as cognitive media: examining the Potential of computers in education*, Computers in Human Behavior, Vol. 16, pp. 537-552

Jewitt, C., Moss, G. & Cardini, A. (2007). *Pace, interactivity and multimodality in teachers – design of texts for interactive whiteboards in the secondary school classroom*, Learning, Media and Technology, Vol. 32, No. 3, pp. 303-317.

Kárpáti, A. (2009). *Web 2 Technologies for Net Native Language Learners: A “Social CALL”*. *ReCALL*, 21(2), 139-156.

Koutsogiannis, D. & Mitsikopoulou, B. (2004). *The Internet as a glocal discourse environment*. *Language Learning & Technology* 8 (3), 83-89, <http://llt.msu.edu/vol8num3/koutsogiannis/default.html> [5.1.2011]

Kress, G. (2003). *Literacy in the New Media Age*. London and New York: Routledge.

Lankes, D. (2008). *Credibility on the internet: shifting from authority to reliability*, *Journal of Documentation*, Vol. 64, pp. 667 – 686.

Liu, M., Bera, S., Corliss, S. B., Svinicki, M. D. and Beth, A. D. (2004). *Understanding the connection between cognitive tool use and cognitive processes as used by sixth graders in a problem-based hypermedia learning environment*. *Journal of Education Computing Research*, 31(3), 309-334.

Martin, A. (2009). *Digital Literacy for the Third Age: Sustaining Identity in an Uncertain World*. Στο Γιαννακοπούλου, Ε., & Μπάτζιου, Σ. (2012). *Ψηφιακός Γραμματισμός ενηλίκων Διερεύνηση ψηφιακής επάρκειας ενηλίκων*. Πρακτικά Εργασιών 8ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «*Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση*». Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Βόλος, 28-30 Σεπτεμβρίου 2012.

Means, B., Blando, J., Olson, K., Morocco, C. C., Remz, A., & Zoffass, J., (1993). *Using Technology to support educational reform*. Washington, D.C.:Department of Education

Niederhauser, D. S., & Stoddart, T. (2001). *Teachers’ instructional perspectives and use of educational software*, *Teaching and Teacher Education*, Vol.17, pp. 15–31.

Riley N. & Ahlberg M. (2004). *Investigating the use of ICT-based concept mapping techniques on creativity in literacy tasks*. *Journal of Computer Assisted Learning* 20, 4, 244-256.

Smarkola C. (2011). *A mixed-methodological technology adoption study. Cognitive Belief-Behavioral Model Assessments in Predicting Computer Usage Factors in the*

Classroom. In: Teo T. (Ed.), *Technology Acceptance in Education Research and Issues*, 9-42

Street, B. (2000). *New Literacies in theory and practice: What are the implication for language in education?* *Linguistics and Education* 10 (1), 1-24.

Tornero Roberto, Torrente Javier, Moreno-Ger Pablo, Manjón Baltasar Fernández(2010). *e-Training DS: An Authoring Tool for Integrating Portable Computer Science Games in e-Learning* Διαθέσιμο στο :<https://link.springer.com/conference/icwl>.

Tsitouridou, M., & Vryzas, K. (2003). *Early childhood education teachers' attitudes towards computer and information technology: the case of Greece*, *Information Technology in Childhood Education Annual*, 1, 187-207.

Turban, E., King, D., Lee, J., & Viehland, D. (2004). *Electronic Commerce: A Managerial Perspective*. Upper Saddle River, NJ: PrenticeHall, 2004.

Türel, Y. K., & Johnson, T. E. (2012). *Teachers' Belief and Use of Interactive Whiteboards for Teaching and Learning*, *Educational Technology & Society*, Vol. 15, pp. 381–394.

Unesco. (2011). *Digital Literacy in education*. Moscow: UNESCO Institute.

Zurita, G. & Nussbaum, M. (2004). *A constructivist mobile learning environment supported by wireless handheld network*. *Journal of Computer Assisted Learning* 20, 4, 235-244.

ΑΡΘΡΑ

Μπαμπινιώτης, Γ. (2000). *Νέες τεχνολογίες και ποιοτική παιδεία*, άρθρο στην εφημερίδα το Βήμα, 3/12/2000, διαθέσιμο:

<https://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/nees-texnologies-kai-poiotiki-paideia/>

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<https://e-pimorfosi.cti.gr/articles-projects/category/17-epimorf-yliko-kse-b-epipedou-tpe?download=35:pe6070>

<file:///C:/Users/User/Downloads/ylikope6070.pdf>